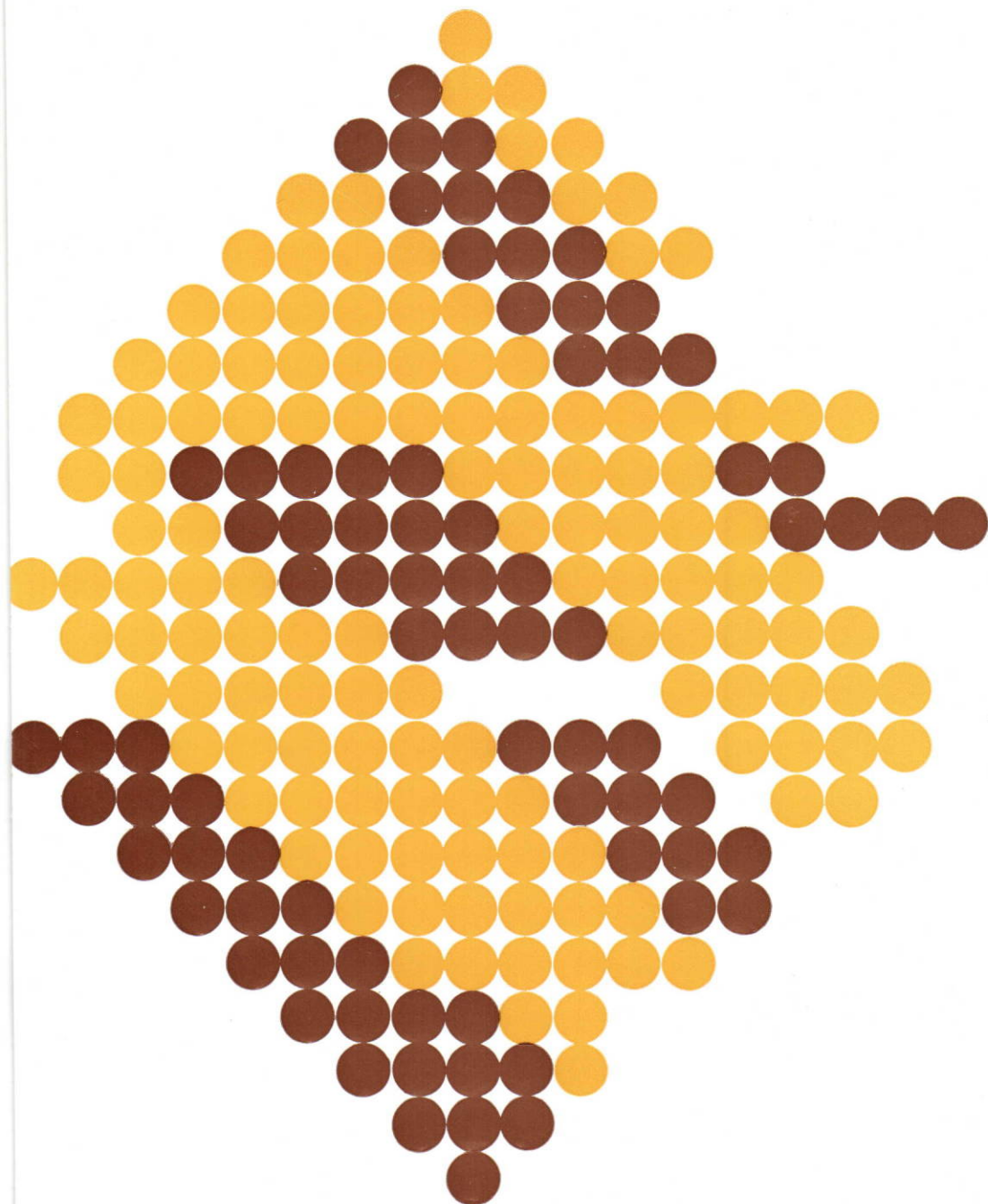

eertijds

16e jaargang nr.1 juni - 1984

EERTIJD

16e jaargang nr. 1 - juni 1984

verschijnt tweemaal per jaar
een uitgave van de oud-leerlingenbond
van de oude en moderne humaniora

Klein Seminarie, Zuidstraat 27 - 8800 Roeselare

Postrekening 000-0683345-77

Steunende leden : 600 fr.

Leden : 350 fr.

Oud-leerlingen van de laatste vijf jaar : 250 fr.

INHOUD :

Toespraak bij het afscheid van Superior A. Modde, N. Tack	1
Twee Superiors, een leerling	5
Constant Lievens, Anton Van Wilderode	7
Retorika 1933, Dries Vandeweghe	10
Gloria in het Klein Seminarie, J. Plets	18
Professor P. Sobry, A. Van Doorne	20
Wierook en Tranen, H. Brouw	27
Een Missionarisbrief, G. Keirsbilck	35
Boeken die bekijken, A. Van Doorne	37
Het Amaat Vynckefonds, A. Vermeersch	39
Collegesnipperingen, R. Parent	41
's Vrijdags	44
Familieberichten	46

Toespraak bij de afscheidsreceptie van Z.E.H. A. Modde door N. Tack

in naam van het Onderhoudspersoneel, de Oud-leerlingenbonden, de Oudercomité's, de lagere en geaffilieerde scholen, Land- en Tuinbouw, Latijnse en Moderne Humaniora.

Geachte genodigden,

Het zijn grootse feestelijke gelegenheden als mensen - zo talrijk dan nog - mogen samenkomen om te huldigen en te danken. Wij zijn deze avond hier allen samen gekomen om hulde en dank te brengen aan Z.E.H. Superior Modde, nu wel niet meer in deze functie, maar voorlopig voor ons moeilijk anders voor te stellen na 21 jaar superioraat, het langste in duur in de geschiedenis van dit Instituut. Daarom wordt deze aanspreking ook nog deze avond gebruikt, zonder dat er daarom vrees moet bestaan voor machtsgreep of bevoegdheidsbetwisting.

Als woordvoerder van het onderhoudspersoneel, de oud-leerlingenbonden, de oudercomité's, de collega's van de lagere en geaffilieerde scholen, land- en tuinbouw, latijnse en moderne humaniora zal het mij niet moeilijk vallen hartelijk dank te betuigen aan onze afscheidnemende Superior, maar de kans is groot dat die hulde niet in evenredigheid zal zijn met de persoon en de volbrachte taak. Om dat tot een goed einde te brengen had ik graag de gave van het woord gehad die U, Zeereerwaarde Heer Superior, zo rijkelijk aangewend hebt in artikelen, toespraken, homilies en woordjes allerhande bij de duizend en één gelegenheden en activiteiten die het leven van een Superior stofferen. Een sprankel van deze begaafdheid en gevatheid zou mij voor het ogenblik de taak heel wat lichter gemaakt hebben.

Een volbrachte taak - en wat een taak! - van negen jaar retoricaleraar en één-entwintig jaar Superior aan één van de belangrijkste onderwijsinstellingen van het land is niet naar waarde te kwalificeren in een huldewoord van enkele minuten, zonder dat daadwerkelijk het gevaar dreigt de persoon te devalueren door de beperktheid van het woord en de tijd, dan wel de eer te brengen die men aanvankelijk bedoelde. In die zin is het hier overbodig een ellenlange opsomming te geven van realisaties, inspanningen en zorgen die Uw taak en verantwoordelijkheid in deze zeer bewogen periode meegebracht heeft. Wie dat niet weet of heeft willen of kunnen weten, kan zich nog altijd informeren door het onvolprezen boek van Luc Pillen en Jules Pollet « 175 Jaar Klein Seminarie » en door de artikelen in « Contact », « Eertijds », « De Dreve » en andere publicaties. Deze opsomming wordt bovendien ook nog vermeden om de nieuwe Superior geen lood in de schoenen te schuiven: wij zouden immers graag hebben dat de volgende Superior ook juist te laat komt om in het boek « 200 Jaar Klein Seminarie » van Luc Pillen te staan.

Alle geintjes terzijde geschoven, is de overspanning, die Uw loopbaan gedaan heeft over de voorbije decennia, indrukwekkend. Vertrekkend van de bescheiden vijftiger jaren, waarin door schoolstrijd en schoolpact - nu aan zijn zilveren jubileum toe - de kiem gelegd werd voor de scholenuitbouw in de golden sixties en de schoolsaturatie in de zeventiger jaren, heeft ieder decennium zijn eigen aanpassing gevraagd. De vijftiger jaren hebben zich losgemaakt van de vroegere gezags- en opvoedingsschool, in de zestiger jaren werden nieuwe gezags- en onderwijsnormen gepostuleerd, die in de zeventiger jaren uitgeprobeerd werden en die de tachtiger jaren tot valorisatie zullen brengen.

U hebt, Zeereerwaarde Heer Superior, deze periodes niet kunnen meemaken als gewoon toeschouwer, als stuurman aan de wal. U hebt de bewogenheid van deze decennia moeten doormaken als kapitein, de man aan het roer, die de spanning van de beslissingen hebt moeten dragen, de man die dikwijls alleen stond met de verantwoordelijkheid van zijn gezagssituatie. Wij weten dat wij het U soms niet gemakkelijk gemaakt hebben, want **wij** waren de stuurliu aan de wal en dat zijn de beste ... achteraf!

Meer dan de materiële realisaties - en die waren niet klein! - zijn Uw morele kwaliteiten waardevol geweest om onze grote en gevarieerde schoolgemeenschap door deze labiele en soms mistige situaties te loodsen.

Wij hadden vertrouwen in U, Zeereerwaarde Heer Superior, omdat wij wisten dat U geleid werd door een onverdachte eerlijke inzet voor het belang van anderen en de schoolgemeenschap.

Wij hadden vertrouwen in U, Zeereerwaarde Heer Superior, omdat gij met geduldige moed - of was het moedig geduld ? - onze kritieken en menselijk falen hebt gedragen ; nooit hebt gij aanleiding gegeven tot breuk en dat kunnen alleen grootmoedige karakters zich toeëigenen.

Wij hadden vertrouwen in U, Zeereerwaarde Heer Superior, omdat wij wisten dat gij Uw job kende en met tactvolle zorg de confrontatie aankon met de vele menselijke problemen, die dagelijkse Uw deel waren met ouders, studenten, leraars, personeel.

In onze laatste retraite met de zesde Moderne, werden wij er door één van onze sprekers, Dr Michiel Vandekerckhove, aan herinnerd welke de kardinale deugden waren. Als doctor in de godgeleerdheid mag ik er niet aan twijfelen dat U ze kent waar ik in ieder geval niet aan twijfel is dat U ze tijdens Uw loopbaan duchtig beoefend hebt.

Indien wij onze menselijke taak en opdracht voorstellen als een echt breukgetal - teller kleiner dan noemer want ons werk is nooit volmaakt af - dan kunnen wij stellen dat ons aller gemene noemer ons menselijk pogen is ; van anderen, vooral als ze boven ons staan, eisen wij dat ze bij hun taakvervulling als teller een groot cijfer invullen. Daarenboven eisen wij, als gelovigen, een nog groter cijfer van onze priesters ; zij zouden moeten de volmaaktheid zijn en warempel, wij zouden het nog normaal vinden moesten ze het zijn. Wij zijn niet gemakkelijk ... voor anderen ! Op deze afscheidsreceptie mogen wij ons gelukkig achten te weten, Zeereerwaarde Heer Superior ,dat U als teller in dat breukgetal een groot cijfer gescoord hebt.

Wij weten dat Uw kwaliteiten meer gesublimeerd werden door Uw priester zijn, dat boven alles Uw daden bezielde en U de kracht schonk om met hardnekkige trouw en taaie volharding Uw plicht te vervullen en dienstbaar te zijn. U hebt de taak van Superior niet betracht als prestige of om enig materieel voordeel te winnen. In U hebben wij tenvolle de beschikbaarheid ervaren van de priester voor diegenen die aan hem zijn toevertrouwd. Het is deze beschikbaarheid en inzet van priesters die het hefboomeffect geeft aan onze instellingen, aan ons onderwijsnet, aan ons Instituut. Wij weten dat het niet Uw geringste trots is wanneer de leefgemeenschap van het Klein Seminarie in al zijn geledingen van oude en moderne humaniora, van land- en tuinbouw, priesterkandidaten voor het Groot Seminarie motiveert. Dit jaar was goed voor 1/3 van het totaal effectief in het bisdom Brugge, bijna zoveel als het totaal in bepaalde andere diocesen.

De boom kent men aan zijn vruchten.

Zeereerwaarde Heer Superior, wij weten dat de bescheidenheid door U geprezen wordt en dat onze hulde en dank minder waardevol en oprecht zouden schijnen indien, hoewel terecht, het wierookvat overdadig zou gezwaaid worden. In al deze woorden echter voel ik mij de oprechte woordvoerder zonder overdrijvingen geweest te zijn van diegenen die mij opgedragen hebben U dit eresaluut te brengen. Niet de plechtigheid van het ogenblik maar de dankbaarheid van het hart hebben deze woorden geïnspireerd. Wij hopen dat U ervan overtuigd zijt dat wij gelukkig waren met U als Superior onze taak te vervullen. Daarom ook heeft het zo lang geduurd, 21 jaar lang, een record dat alleen kan verbeterd worden door een volgende Superior.

Wij wensen U, Zeereerwaarde Heer Superior nog vele jaren goede gezondheid en flinke werkkraft toe voor de nieuwe taak die U aanvaard hebt. Wij hopen en bidden met aandrang dat nog velen van Uw rijke menselijke en geestegaven mogen genieten in die levensjaren waar anderen aan rusten denken.

U vergeten kunnen wij niet. En als het dan geen gebruik meer is van erekanunniken in het bisdom te benoemen, noch misschien zelfs ere-burgers van de stad Roeselare aan te stellen, dan weet deze bijeenkomst zich bevoegd om U als eerste ere-superior aan te stellen. Ik vraag dat ze dit met een onvergetelijk applaus zou bevestigen, een afscheidsovatie aan een groot Superior.

Aandacht voor ons ... 10 novemberfeest 1984

Volgende jaren worden graag verwacht op **zaterdag 10 november**.

1934 - 1939 - 1944 - 1949 - 1954 - **1959** - 1964 - 1969 - 1974 en 1979.

Wees erbij. Uw klasmakkers van weleer willen U graag weerzien.

Onze klas zou moeten voltallig zijn... is een wens die veel wordt gehoord.

Spreek onder elkaar af. Het Klein Seminarie verwacht U. U wordt allen persoonlijk nog uitgenodigd.

Z.E.H. Superior, beste Superior

Volgende tekst ontvingen we enkele dagen na de bekendmaking van de benoeming van beide superiors uit de handen van een poësis-leerling.

een unieke foto van beide superiors

Gij gaat voort, en hiermede bedoelen wij zowel weggaan als doorgaan.

Men zegt ons naar Brugge. Wij denken hierbij : dichterbij de zon en wij weten dat dit voor u helemaal geen hinder is omdat in uw wijze kop geen boter maar ongebreidelde spirit zit.

Wij betreuren uw weggaan, wij bejubelen uw doorgaan, want wij weten dat met uw doorgaan een stuk van onze jeugd, die toch nog enkele jaren loopt, verder in de goede richting zal beschermd worden.

Wij hebben u niet veel gezien, gij ons wel. Dat noemt men « het oog van Moskou », in de franse taal, die u zo dierbaar is : « l'oeil de Moskou ».

Zestig jaar van uw geschiedenis zijn reeds geschreven. Over uw geboorte, uw thuis, uw kranige moeder (nu 10 jaar geleden gestorven), uw briljante studies in kleine en grote Seminaries, uw leraarschap, uw zelfverloochening bij de jeugdopleiding en uw superiorschap hebben wij veel gelezen en van ouderen horen vertellen.

Ge weet nog wel, onze ouders liepen bij u ter klasse en alhoewel gij toen nog niet de effectieve grote baas waart, toch waart gij de fictieve.

Over uw talenten werd veel lof gezwaaid. Het zal wel echt waar zijn want normaal spreekt men slechts in dergelijke trant over doden, en gij leeft nog, God zij dank.

Bij uw afscheid past het woord van Antonius (niet de heilige want aan heiligen hebben wij als jonge mensen van vandaag geen kaas gegeten, dat weet u wel), bij uw afscheid past het woord van Antonius over Caesar :

« here was a Caesar, when comes such another » en hierbij bedoelen wij de kwalifikatie die de uwe is zoals Caesar zichzelf typeerde :

« I am constant as the northern star ».

Uw opvolger waareert hier reeds tussen de collegegebouwen, wij hebben van hem een glimp opgevangen en meteen de vergelijking tussen u en hem opge-maakt : Gij als zestigjarige kondet ons grootvader geweest zijn, de nieuwe Superior, als tweeënveertigjarige kon, en kan ons vader zijn.

Tussen grootvader en vader, entre les deux notre coeur balance.

Zeg hem, nu gij nog enkele dagen daartoe de kans hebt,
zeg hem dat hij voor ons een vader weze
zoals gij mild waart, weze hij streng,
zoals gij geduldig waart, weze hij kordaat,
zoals gij wetgevend waart, weze hij uitvoerend,
zoals gij een stille werker waart, weze hij een ambitieuze rechter,
zoals gij een duif, weze hij een havik.

Dit alles terwijl hij nu nog jong, en laat ons hopen, niet té onervaren is.

Zijn tijd om mild, geduldig, wetgevend, stille werker en duif te worden zoals u, komt wel automatisch.

Wij stellen hier de zaak dusdanig scherp met de stille hoop en de vaste over-tuiging dat gij, de oude, vanuit het Brugs tribunaal een oogje in het zeil zult blijven houden opdat hij, de nieuwe, niet zou overdrijven.

Zo klinkt de taal van ons moeder, daar waar de paragraaf hoger uit de mond van ons vader kwam.

Gij weet het wel, alles wat hier gezegd werd komt niet enkel en alleen uit ons eigen klein bolleke. Uw kleinkinderen zijn voor dergelijke praat inderdaad nog te klein.

Wat wij wel kunnen zeggen is dat wij zowel de taal van ons vader als die van ons moeder honderd procent beamen.

Wij hopen dat ook onze leraars, zowel leken als geestelijken, hiermee willen instemmen.

Wij wensen u goede vaart en hopen dat, eens ouder geworden, met of zonder problemen, wij later mogen blijven naar u toekomen en zeggen : « Luister ne keer, Superior, wat is uw gedacht ? » puntje puntje puntje.

Nog de Constant Lievens-hulde

Op aanvraag publiceren we graag de rede van priester - dichter Anton Van Wilderode uitgesproken op de Constant Lievens - viering van vrijdag 30 september 1983.

Het kan niet de bedoeling zijn om van **missionaris** Constant Lievens bij alles wat hij wezenlijk was - ook nog een **letterkundige** te maken. Toch is de literatuur niet geheel vreemd aan zijn persoonlijkheid. Ik wil dat even toelichten.

Het heeft mij altijd al getroffen, en opnieuw bij de lezing van Lode Monbaliu's prachtige boek, hoe de leerlingen van het Roeselaarse Klein-Seminarie uit het laatste kwart van de vorige eeuw zich uit eigen beweging en persoonlijke belangstelling (ongetwijfeld daarin aangemoedigd door sommige leraars) bezighielden met lectuur en vertaalwerk van en uit vreemde literaturen. Die interesse zelf is **belangrijker** dan de **resultaten** van hun omzettingen, - waarmee ik niets denigrerends bedoel, - alleen dat hun vertaalwerk niet méér was (ook niet minder) dan een gevecht met het vreemd idioom én met wat erin en erdoor werd medegedeeld. Met vorm én inhoud dus. En ook een gevecht, even moeilijk, om de beheersing van de eigen moedertaal.

Op een drietal prestaties van Constant Lievens - die iets met letterkunde te maken hebben - wil ik het hier even hebben : zijn aandeel in de vertaling van Aischulos' **Prometheus geboeid**, een **schoolopstel** en een **brieffragment**.

1. PROMETHEUS IN DE BOEIEN

Werd voor een derde vertaald door **Constant Lievens** ; de rest was van de hand van **Albrecht Rodenbach** en van **Renaat Adriaens** (later dokter geworden en lid van **Den Swighenden Eede**).

Men kent de figuur van de Titan **Prometheus** - 'die vooruitdenkt' - de vriend en weldoener van de mensen omdat hij hen uit het slijk van de aarde vormde en met de weldaad van het vuur begiftigde. Op last van Zeus wordt hij door Kratos-Kracht en door Bia-Geweld aan een rots geketend door de onwillig-gehoorzame Hefaistos. Prometheus laat niets blijken van de hevige pijn die hem doorvlijmt - totdat zijn beulen weg zijn.

Bij hem verschijnen achtereenvolgens de **Oceaniden** (dochters van Okeanos), **zeegod** zelf, ook nog **Io** en **Hermes** - die hem willen troosten, of helpen, of het geheim ontfutselen dat hij, Prometheus, over Zeus weet. Echter tevergeefs. Prometheus draagt zijn schuldeloos lijden tot het einde wanneer hij door de bliksem van de oppergod getroffen in de afgrond stort.

De drie 'tieners' van toen hebben zich ongetwijfeld tot die mytologische figuur aangetrokken gevoeld om zijn opvallende **symboolwaarde** : de held die tegen alles en allen in standhoudt, géén compromissen sluit, géén toegevingen op de principes aanvaardt, lijdend ten onder gaat (maar uiteindelijk zal zegepralen).

Dat moet **Albrecht Rodenbach** en **Renaat Adriaens** in hun moeilijke strijd voor Vlaamse bevrijding hebben aangetrokken en gesterkt ; ook **Constant Lievens** die bovendien - in de richting van zijn ander geestelijk ideaal - zal hebben gedacht aan de Prometheus-figuur als voorbeeld van Christus die immers dat grotere en heviger vuur op aarde is komen brengen, dat hij - Constant Lievens - in Indië zal ontsteken.

Wie de vertaling leest zal bij alle soms gezochte, wat gewrongen en moeizame pogingen (beladen met Griekse structuren) tot formulering in de eigen nog niet ganselijk veroverde taal, de grote wilskracht én adem zien en horen die hem dreef tot (ook) een 'titanenarbeid'.

2. DIEPE GRONDEN STILLE WATERS

(Let op de ongewone volgorde van de spreuk!) In soms stromende, soms stokkende maar altijd **geladen** volzinnen evocert Constant Lievens, negentien jaar een vergelijking tussen **de staande wateren van de diepzee én de diepste gedachten van denkende mens**, die « in den geest iets groots iets machtigs heeft » dat hémzelf én anderen kan verheffen en waarvoor alle tegenmachten moeten buigen. Die

« het **verleden** bekijkt en berekent,

het **toekomstige** naziet en

den **tegenwoordigen** tijd naspeurt en **op zijn gehele** beziet. »

en

« (hij ziet) de vruchten die in zijn geest bestaan reeds, en **in zijn hope**. Ik heb in het opgelezen tweemaal drie woordjes onderstreept, omdat ik meen dat ze erg belangrijk zijn én verrassend onder de pen van een jonge man :

« **op zijn gehele** » én **in zijn hope** »,

waaruit blijkt dat hij (Constant) de actualiteit (het gebeurende) niet fragmentair of anekdotisch bekijkt, maar **als totaliteit**, « op zijn gehele » ;

en

dat hij zich sterk gevoelt omdat de resultaten van zijn werk al ziet « in zijn hope » (vermits ze **in zijn geest al bestaan**).

Het gehele opstel lezend bedenkt men, met heimwee, hoezeer de jeugd van het laatste kwart van de vorige eeuw (zij het in één van de 'voorbeeldigen') zich zinnen en zoekend voorbereide op een groot leven - en wat staan wij vër van de eigentijdse jeugdmalaise vol pessimisme en aangeprete wanhoop.

3. VRIEND ENDE BROEDER

Een brief (de oudstbewaarde) die de twintigjarige Constant Lievens schreef aan **August De Ruyter** uit Leffinge, student aan de Leuvense Universiteit.

Ik zal hem u niet voorlezen, ge zult een fragment te horen krijgen, - maar het is inderdaad zoals **Lode Monbaliu** schrijft « **een document dat de wilde gang van zijn gedachten illustreert en zijn naar de hogte strevende ziel voor ons blootlegt** ».

Een heerlijke, onstuimige dweper - maar zich zó mateloos voorbereidend op een hoog ideaal. Op dienstbaarheid.

Zijn besef van de noodzaak tot studie en ascese (tot vorming) :

« God kweekt langer dien Hij hoog verheffen wil ! »

Zijn besliste wil :

« Ik weet iets : 't is dat ik ridder wil zijn van het grote werk Gods ! »

Zijn verbondenheid met de vrienden en makers van vroeger :

« Blijven wij beste broeders altemale, kinders van enen lande, kinders van het zelfde doel ! »

Is het niet een parafraze bijna op het Rodenbachse : in 't verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal ?

Het is goed dat Constant Lievens bij zijn volk niet vergeten wordt - en het is ook te waarderen dat daarbij, even, de aandacht wordt getrokken op zijn onmiskenbare literaire aanleg !

Moerbeke-Waas 29 september 1983.

RETORIKA 1933

Een jubileumfeest en een «Liber Memorialis»

HET JUBELUMLIED

Klasgenoot Gilbert officieel en in 't lang: dr. Gilbert CAFMEYER, huisarts te Beernem, stelde de tekst op van een uit acht strofen bestaande jubileumlied.

Gilbert doet niets liever dan zulke teksten schrijven.

De muziek maakt hijzelf niet. Hij plaatst zijn teksten met voorliefde onder de plechtige noten van latijnse hymnen.

Dit jubileumlied wordt gezongen op de tonen van het processielied: Lauda Jerusalem...

De laatste strofe luidt:

« 't Is nu vijftig jaar dat de vijftig retorikanen elk hun weg gingen,
nu zijn ze in feest bij mekaar en mogen hun jubellied zingen!

refrein:

Wij vieren nu ons gouden jubilee.
Kom, vier met ons, jubel met ons mee
Wij vieren mee, wij vieren mee,
Wij vieren samen nu ons jubilee! (x2)

Gilbert zong het zelf. Hij zong het krachtig. Hij zong het geestdriftig op die warme zondagvoormiddag van 26 juni 1983 tussen elf en twaalf, tijdens de receptie in het Klein Seminarie.

Allen zongen mee, de klaskameraden, hun dames, de weduwen en de familieleden van de overleden makkers.

De overleden makkers werden herdacht. Hun familieleden werden tot de plechtige Eucharistieviering en tot de daarna gehouden receptie uitgenodigd.

Gilbert zong speciaal voor hen:

« Zo velen hebben ons, door ziekte of ongeval, te vroeg verlaten,
maar allen vieren ze nu mee,
als weer-levende klasmaten.

refrein:

Want, waar ze nu zijn,
Ze kijken op ons neer,
Komen in ons midden, gelijk weleer.
Ze vieren mee, ze vieren mee,
Ze vieren samen ook ons jubilee ».

Op die zomerse dag hadden we onze jaarlijkse klasvergadering.

EVEN VOORSTELLEN :

We waren met z'n 52 toen we de retorika verlieten. Dat was op een hete julidag van het jaar 1933.

We namen afscheid en trokken in alle hemelsrichtingen.

Velen zijn onderweg gevallen. Een aanzienlijk aantal zeer jong. Op dit ogenblik tellen we er 19 die de eeuwigheid zijn binnengegaan. Ieder van ons zegt dat hij tot een unieke klas behoort, maar niemand kan precies zeggen waarin die uitzonderlijkheid gelegen is. Misschien is het de bijzondere samenhang, misschien een stuk nostalgie, een « weemoed die niemand kan verklaren ».

Gilbert zegt daaromtrent het volgende :

« in de loop van de geschiedenis van het Klein Seminarie zijn er twee wonderjaren geweest ; dat van Rodenbach en dat van ons. Wij waren het wonderjaar van de vriendschap ».

Elk jaar houden we nu nog altijd een klasvergadering. In de lente of in het begin van de zomer. Nooit in de herfst ! De echtgenoten zijn er bij. Ze zijn er altijd bij geweest. Die dag is steeds te kort. De zon gaat telkens te vroeg onder.

LIBER MEMORIALIS :

In het najaar van 1982 besloten we voor de volgende klasvergadering allen samen een boek samen te stellen een gestencilde gepolycopieerde bundel met een oplage van \pm 50 exemplaren. Iedere klasgenoot of weduwe kon zijn of haar levensherinneringen of levenservaringen neerpennen in proza of in verzen.

Michel De Witte, pastoor te Torhout zou voor de praktische uitvoering zorgen. Het werd een succes !

Negentien bijdragen. Honderdtwintig bladzijden. Sommigen halen lang vergeten dingen op en poetsen ze weer blank.

Anderen schrijven over hun leven na het college.

En er zijn verrassingen ! Veel verrassingen !

EEN DICHTER

Een nuchtere zakenman schrijft met eenvoudige woorden gedichten die waard zijn om in een bloemlezing te worden opgenomen.

Dat is Roger Hoet.

Ik ben zo nuchter niet als je wel denkt, zegt Roger.

Op dezelfde avond, toen hij thuiskwam van de begrafenis van A. Declerck, schreef Roger het volgende :

« Wat toekomst is voor mij
is voor hem « heden ».
Wat voor mij « heden » is
is voor hem verleden.
Maar eens, 't is niet te mijden
zijn er geen tijden meer voor beiden. »

IN MEMORIAM

Mevrouw Vandendriessche schrijft een ontroerende gedachtenis aan haar man onze overleden klasgenoot, Georges.

« De tafel is nu veel te groot, het bed te koud, te wijd, waar ik mij, aan uw warme rug zo dikwijls heb gevleid. Ik voelde mij beschermd, gesteund, geliefd, bevrijd... »

De kinderen van onze klasvoorzitter Albert Costers, die dit jaar, namelijk op 20 januari, plots overleed, schrijven eveneens een « In memoriam ».

« Je was onze sterke papie, onze rotsvaste papie, onze stevige hand. Je was ook onze zachte papie, onze rustig luisterende en troostende papie ! Je hebt ons allen het simpele onvoorwaardelijk geloof in Gods Almacht en Goedheid medegegeven. Het Geloof namelijk dat de Voorzienigheid iedere morgen vroeger opstaat dan wij en dat ons leven veilig is in de handen van de Grote Baas.

SERENITEIT

Albert Deckmyn heeft als extern nagenoeg tien jaar in het college doorgebracht : de lagere klassen en de humaniora. Hij beschrijft het verloop van zijn leven, haalt romantische en leuke dingen aan uit zijn hoogstudententijd en ook zijn ontmoeting met de uit de golven geboren Afrodite. Hij heeft collaboratie en repressie medegemaakt en schrijft daarover in een olympische rust, boeiend en zonder bitterheid.

De collaboratie was een vergissing. De « weerstand » een roekeloze en nutteloze onderneming... Maar laten we begrip opbrengen voor beide zijden.

Het zijn allemaal mysteries waarvoor we staan : God, het Leven, de Liefde, de Dood...

Het ogenblik nadert, dat het mysterie tot ZEKERHEID wordt !

Een lang en schoon artikel, met veel bedenken- en behartenswaardige dingen.

HART EN VERSTAND

Er zijn er die geen herinneringen aan de collegetijd ten beste geven, maar bedenkingen maken, vragen stellen.

Patrick Ketele bijvoorbeeld.

« Het leven is een bergtocht. Altijd maar klimmen over stok en steen. Hoe hoger hoe eenzamer. In de rugzak steken goede en kwade dingen. Goed en kwaad zijn tweelingsbroers. Hebben we uit de rugzak niet te veel weggegooid ? »

Surveillant E.H. Vanhauwere zei destijds : « Wie aan achttien jaar geen idealist is, heeft geen hart ; en wie aan veertig jaar nog idealist is, heeft geen verstand. »

Jan Ghekiere las dat en dacht : wat ben ik blij dat ik geen verstand heb ; wat ben ik gelukkig.

Jan ! We hebben maar één Jan meer. [De andere Jan (Gorissen) is tien jaar geleden gestorven.] Voor ons is hij : « Jan ». Voor de buitenwereld is hij « Eerwaarde Heer Ghekiere », stichter en beheerder van het Museum voor Moderne Kunst te Oostende. Jan schrijft een artikel van zes bladzijden.

« Ik schrijf voor de klas, » zegt hij. De klas ? Ik zal mij niet vergissen als ik beweer dat onze klas gekenmerkt was door een grote solidariteit, een grote ontvankelijkheid voor een Christen, Vlaams idealisme, dat zich uitte in de alomtegenwoordige leus : A.V.V./V.V.K.

Hij heeft nog tal van kleine herinneringen aan Roeselare.

« In Roeselare hebben we leren dromen, dromen van een schoner Vlaanderen. »

Schrijver van dit artikel voegt er aan toe :

« In Roeselare hebben we leren « staunen » ».

Goethe bepaalde de mens als het wezen dat in staat is te « staunen », in staat is om zich over de dingen te verwonderen, te dwepen.

Bij de Jezuïeten was dat anders. Ze leerden daar zich over niets meer te verwonderen. Ze doceerden daar het « praktische Vernunft ». Wie door de Jezuïeten gekneed werd moest « carrière » maken, moest iemand worden in de wereld !

Merci pour si peu ! !

KAMIEL. POIGNIE EN DE « FATHER »

In menig artikel worden prominente leraarsfiguren, namelijk Kamiel Poignie en Jozef Versele weer eens opgeroepen.

Poignie hadden we in de poësis en Versele - de « Father », noemden we hem - hadden we in de derde en in de retorika, ter vervanging van Sobrie, die tot hoogleraar te Leuven werd benoemd.

José de Mùelenaere schrijft een lang artikel over Poignie en voegt er enkele door Poignie eigenhandig geschreven verzen aan toe.

Poignie was zeer zeker een eigenaardig man. Naar onze mening een eerder anecdotische figuur. Aan wie de moed heeft om zijn gedichten te lezen zal de indruk niet ontgaan, dat Theophrastus Bombastus hem af en toe onder de arm neemt.

Het artikel van José geeft heel goed de figuur van Poignie weer, maar we menen dat Poignie op geen enkele van de talrijke studenten, die in de loop van zijn twintigjarig leraarschap aan hem zijn voorbijgetrokken, enige invloed heeft uitgeoefend.

Willem Denijs zaliger heeft in een nummer van « Eertijds » (1974) een volledig artikel aan Poignie gewijd.

« Father » Versele was integendeel een indrukwekkende en richtinggevende leraar.

Valeer Vandaele schrijft er enkele bladzijden over, maar deze bladzijden werden reeds in « Eertijds » gepubliceerd. We hadden niet alleen originele leraars !

Onder ons bevonden er zich ook originele klasgenoten !

EEN ORIGINELE KLASMAKKER

Hubert Lasure bijvoorbeeld, was zo eentje. Negen jaar geleden stierf hij als pastoor te Woumen. Hij was zeer begaafd op velerlei gebied. Een vrolijke vogel.

Welbespraakt. Altijd gereed om te lachen, om te relativeren en om op te monteren.

In het college was hij al een uitstekende tekenaar. Dat is zijn hobby gebleven.

Ook heeft hij postuum meegewerkt aan dit « liber memoriais ». Vijf tekeningen, die hij destijds voor het klasblad tekende zijn daarin afgedrukt. Een voor de geest van die jaren typische tekening is die van een oude Germaan, staande met speer en schild, aan de voet van de heilige eik. We leefden toen nog in de schaduw van Rodenbach. Velen liepen ziek van heimwee naar « Moeder Vlaanderen ». Anderen dachten : « Moeder Vlaanderen zal wel vanzelf genezen. Ik moet zorgen dat IK er door kom ! »

HET KLASBLAD

De geest waarin we ons toen bewogen, kan men herleven in de opstellen van de klasbladen. Een paar tientallen klasbladen liggen nog op de zolder van Victor Teerlynck te St.-Kruis.

Victor schrijft er een artikel over, dat geïllustreerd is door de tekeningen van Hubert Lasure.

Het « klasblad », wat was dat ?

Dat was een losse verzameling van opstellen geschreven door en voor de klasgenoten. Ze staken in een kartonnen kaft. Ze werden verzameld door de hoofdman van de klas, die Victor zelf was. Het klasblad had een naam. Het onze heette : « De Vlaming ». Het verscheen tienmaal per jaar. Het begon in de vierde, maar naar het einde toe, in retorika, begon het lelijk te slabakken.

Het heterogene was in 't zicht en zou de geest van het klasblad overspoelen.

Op het klasblad stond telkens : « Rap lezen, doorgeven en opgepast... ».

Ja : opgepast. De surveillant mocht het niet zien. Maar de surveillant zag het ! Zag het af en toe doorgeven. Hij sloot zijn ogen. Deze geheimdoenerij was een avontuur op zichzelf. Het was een aangename opwindung.

Waarover gingen de artikels ?

Over alles wat van ver of dichtbij « moeder Vlaanderen » kon raken.

Over de Vlaamse voormannen. Over Rodenbach, pater Lievens, Veriest, Borms.

Maar ook algemene zaken werden behandeld, zoals de bedevaarten naar Diksmuide, het Vlaamse Volkstoneel, de godsdienst van de Kelten.

Het klasblad stond over het algemeen bol van lyrische ontboezemingen en bombastische oproepen.

DE BEDEVAARTEN NAAR DADIZELE

Emmanuel Jacobs, onder ons gekend als « Maantje », schrijft zijn bijdrage vanuit Zaïre, waar hij nog altijd leraar is. Nog in volle activiteit ! Onblusbaar !

Leraar Latijn en Engels. Hij geeft dan ook nog speciale lessen aan een paar van de vele kinderen van Mobutu.

« Maantje » heeft in een droom weer eens één van die jaarlijkse bedevaarten naar Dadizele gezien.

Telkens op tweede Pinksterendag. Een eindeloze stoet jonge studentjes. Bestofte schoenen. Bestofte kleren. Stofwolken en een schitterende Pinksterenzon.

« Laat de Heilige Geest en de vertrooster over ons komen ! » Een eindeloze reeks « Onze-Vaders » en « Weesgegroeten » en tusendoor het liedje : « Waar men gaat langs Vlaamse wegen... » « Maantje » ziet zichzelf nog zitten in de kerk van Dadizele tijdens de Plechtige Mis, waar er hier en daar een student een dutje deed op zijn stoel om wat te bekomen van de indigeste boetedoening, ofwel diskreet even zijn schoenen uitspeelde en dito-kousen om de toestand van zijn pijnlijke blaren (« bleinen », zegden we) te bestuderen.

MET DE KROP IN DE KEEL

We zegden al van Gilbert Cafmeyer, de dichter van het Jubileumlied, dat hij onze klas als de tweede « wonderklas » van het Roeselaarse college bestempelt ; « de wonderklas van de vriendschap ».

Maar van het college zelf daar hield hij niet veel van. Na elke vakantie ging hij met de krop in de keel terug naar Roeselare en die krop bleef er soms dagen lang zitten. Die gewaarwordingen heeft hij gehad tot in retorika.

Ook Albert Dousy wordt melancholisch als hij aan die verre tijd terugdenkt.

De zomerse dag van einde juli 1933 toen hij het college voor goed verliet en even omkeek naar zijn prachtige voorgevel zal hij nooit vergeten.

Albert kreeg toen wellicht ook een kleine krop in de keel maar dat zal van zeer voorbijgaande aard geweest zijn. De naaste toekomst wenkte en lachte.

Tusen haakjes : er waren in onze klas tien « Alberts », maar één van hen heette Albrecht.

Dat was Albrecht Lambrecht. Vierentwintig jaar geleden vond hij de verdrinkingsdood in Spanje.

Nog twee andere klaskameraden zijn gestorven door verdrinking. Ook een eigenaardigheid !

EEN PEDAGOGISCH MONSTER EN SPIJTS ALLES « THE BEST YEARS OF OUR LIVES » !!

« In de vierde latijnse waren we met zijn 65.

Ik zat op de voorlaatste bank achter ontelbare ruggen.

Ik kon mij daar makkelijk doen vergeten ». Zo schrijft Albert Vanhoutte.

Dat was een « pedagogisch monster » !

Voor de leraar was dat onmenselijk. A. Vanhoutte kan het college dat nu nog niet vergeven !

Maar de twee laatste jaren waren goed. We waren naar elkaar toe gegroeid.

We hadden één ideaal : de Kerk en Vlaanderen. Maar waaraan moest voorrang worden gegeven ?

En dan was daar nog een geweldige donkere vlek, namelijk de godsdienst-opvatting van die tijd, die een « schuld en boetekompleks » naliet.

Voor Frans Speliers waren de collegejaren de beste jaren van ons leven. Hij heeft er veel deugd aan beleefd, aan het Latijn en aan het Grieks, aan Cornelius Nepos, aan de Ilias, aan Xenophoon, de olifanten van Hannibal.

Aan Poignie en Versele.

Hij eindigt zijn artikel op dezelfde wijze als hij destijds zijn opstellen eindigde, namelijk met : « DEO GRATIAS ».

HET LEVEN NA HET LEVEN TE ROESELARE

Vier opstellers van bijdragen vinden blijkbaar het schrijven van herinneringen aan de collegetijd te afstands.

Ze schrijven over hun soldatentijd, zoals Julien Vanhulle en Raf Verbrugge, die het spannend verhaal doet van zijn achttiendaagse veldtocht.

Het idealisme van vroeger blijft voor Julien nog doorgloeien in zijn omgang met mensen.

Vroeger waren dat zijn handelspartners, nu zijn het de derdeleefijdsgenoten van zijn middenstandorganisatie.

André Delaey heeft het over zijn sprookjesachtige vakantie in Bretagne.

Hij is in Bretagne geboren. In zijn geboortedorp kenden ze hem daar allemaal.

Elk jaar zagen de Kelten hem graag terug. Het gelukkig weerzien werd dan gevierd op houten banken aan ruwe houten tafels in de ciderkelder.

De vriendschap werd overgoten met cider, sterke dranken en zwarte koffie.

HET LAND VAN BELOFTE

Voor Dries Vande Weghe is het arme Vlaanderen van vroeger nu een « welig huis » geworden.

De zogenaamde paradijsvloek was in feite een paradijsbelofte, die de waardin uit de herberg met het uithangbord « Het Land van Belofte » tegenover een oud-leerling van Roeselare als volgt omschrijft :

« Wel ja, de belofte is vervuld, al een hele tijd, de paradijsbelofte. Je zult je brood verdienen - rijkelijk verdienen - op voorwaarde, dat je ervoor werkt, « in het zweet uws aanschijns »

« Tijdens je lange beroepsleven heb je ontelbare centen binnengerijfd. Nu sta je daar met een financieel steuntje achter je rug om onbekommerd de derde, vierde of vijfde leeftijd door te brengen en daarna getroost de eeuwigheid binnen te gaan.

« Dat alles heb je te danken aan je ouders, je grootouders, je overgrootouders en aan al de generaties die het land van Kanegem, van Tielt en van elders hebben geploegd, geëgd en bezaaid ; met hun zweet hebben doordrenkt en elk jaar geduldig op de oogst hebben gewacht.

« Kijk rondom je heen en stel vast wat een weelderig huis het arme Vlaanderen van je jeugd geworden is ! »

EEN BIJZONDERE GEMEENSCHAP

Tenslotte schrijft de vrouw van onze overleden vriend Albert Declerck deze veelbetekenende woorden :

« Ik wil in de toekomst op geen enkele klasvergadering meer ontbreken, want het is voor mij een vreugde te ervaren, dat ik in deze gemeenschap verder opgenomen blijf. » (Let op het treffende woord : « gemeenschap ») Leve lang die gemeenschap ! »

DRIES VANDEWEGHE

ret. 1933

Gloria in het Klein Seminarie

Dinsdagavond 27 december 1983 liep de sfeervolle collegekerk vol voor het jaarlijks Kerstconcert ingericht door de oud-leerlingenbond.

Een uniek kader, een overtalrijk en entoesiast publiek, en een prima vertolking van solisten, koor en orkest tilden dit concert op een merkwaardig niveau.

De concertformule zelf droeg in haar opbouw enerzijds de speelsheid van de variatie met koor en orkest, en anderzijds de groeikracht waardoor het Gloria van Vivaldi als finale een unieke apotheose vormde.

Het feest begon met een stuk speelse barok, de Suite voor Kamerorkest van Jan Dismas ZELENKA, op een schitterende wijze vertolkt door het Westvlaams Studentenkamerorkest o.l.v. Guy Vermander, met Eric Hallein aan het klavecimbel.

Een pluim voor dirigent en orkest die met hun kamerbezetting tot dergelijke harmonieuze volheid evolueren.

Daarna kwamen het Jongenskoor Colliemando en het Sint Michielskoor in hun maximale bezetting het podium innemen.

Dirigent Arnold Loose bewees eens te meer zijn uniek talent als koorleider. Beide koren brachten achtereenvolgens : Tu solus qui facis mirabilia van Josquin de Perez ; Stellam quam viderant van Filip de Monte, en O magnum mysterium van Adriaan Willaert.

Tussendoor werd in een stemmige samenzang met het publiek nog eens de Kerstsfeer opgeroepen waarin vooral het Adeste alternerend gezongen met het meerstemmig koor een extra-dimensie kreeg.

Tot slot, en als een waarachtige apotheose, kwam dan het Gloria van Vivaldi met beide koren, het orkest en als solisten Lola di Vito, sopraan, en Ingrid Vandeginste, mezzosopraan.

Dit exuberante stuk in 12 deeltjes, een Vivaldi Grand Cru Classé, werd in een strak tempo, en met een haast professionele virtuositeit vertolkt door alle partijen.

Wie dan geen rillingen voet, geen ingehouden gevoel van uitbundige vreugde, die mist beslist een zintuig !

Bravo aan alle vertolkers en aan de initiatiefnemers, en graag tot volgend jaar.

Johan Plets
ret. 1969

Professor Paul Sobry, Semper Vivens

° leper 1895 † Leuven 1954

Het is niet mijn bedoeling een biografische bijdrage over deze uitzonderlijke mens, priester, leraar en professor in Eertijds te laten verschijnen. Een tijdschrift biedt daartoe geen ruimte.

De aanleiding tot dit artikel is een stukje dat ik liet verschijnen in Avond, Contactblad van de Associatio Sacerdotum emeritorum (13e jg. V 1983).

Leo Devloo uitgever van het blad gaf aan die paar herinneringen over Paul Sobry de betekenisvolle titel die ik zo vrij ben voor mijn bijdrage in Eertijds over te nemen.

Toen mij op een vergadering van de redactieraad van Eertijds gevraagd werd mijn artikel uit Avond te mogen overnemen, gaf ik er de voorkeur aan een ruimer stuk ervan te maken, wat ik hier thans bescheiden de lezers aanbied.

Het is met een begrijpelijke schuchterheid en vooral met een deemoedig gevoel van onmacht dat je het aandurft zulk een persoonlijkheid te benaderen : tegen over zoveel schoonheid, geestelijke vitaliteit, intellectuele werkkraft, zoveel bewijzen van menselijke eenvoud tevens en priesterlijke vroomheid, sta je schroomvol. Je aarzelt en je zoekt enkele steunpunten in dat rijke, ruime leven.

En die moeilijke keuze valt dan op herinneringen in dat rijke, ruime leven. En die moeilijke keuze valt dan op herinneringen aan ontmoetingen met de mens, de priester, de leraar, de professor. Ontmoetingen die wonderbare sporen in je leven nalieten, waar geest en gemoed beide door geboetseerd werden. Aan een echte ontmoeting met Sobry ontkwam je zomaar niet : naar de kern zoeken, naar de bron van groeikraft van waaruit geest en gemoed hun weg zoeken naar geleidelijke, rustige ontplooiing, ziedaar wat Sobry deed als hij een medemens in heel zijn wezen ontmoeten wilde. Hetzelfde deed de leraar en de professor, bij elke ontmoeting met een kunstwerk, een schilderij, een gedicht, een tragedie, een roman : peilen naar de diepte, zoeken naar het wezen van mensen, toestanden, gebeurtenissen die waarde eraan geven.

Over de leraar Sobry die tot het geluk van een achttal klassen in het Klein Seminarie te Roeselare stevige sporen van zijn voorbijgang naliet, heb ik reeds in Eertijds (december 1974) een vluchtig beeld geschetst, als onderdeel van een overzicht, een algemene terugblik op onze humaniora (rhet. 1928).

In januari 1924 inderdaad kwam Paul Sobry te Roeselare een nieuwe tijd inluiden. Achteraf, toen hij in 1932 als hoogleraar te Leuven benoemd werd, vroegen velen zich af : waarom kon dat niet eerder ? Wij kunnen het eigenlijk tragisch noemen en de tijdsomstandigheden verantwoordelijk ervoor heten, doch veel heeft in het leven van Sobry « te laat » kunnen gebeuren. Alleen zijn dood kwam te vroeg.

Er zijn vooreerst de jaren IJzerfront, een eerste vertraging in zijn opgang naar het priesterschap en naar de leraarsloopbaan. Dan zijn er een paar jaren Leuven.

Het was destijds zo, vooral in het bisdom Brugge, dat een priester die naar de universiteit gestuurd werd, zich vlug op allerlei leeropdrachten moest voorbereiden. Wat Sobry betreft : in het Klein Seminarie te Roeselare werd hij dringend verwacht als rhetoricaleraar, om er Nederlands, Latijn, Grieks, Frans en Engels te onderwijzen. Zijn die leraarsjaren geen verloren jaren geweest ? Zeker niet voor de velen die hem als leraar en veelal als geestelijk leider hebben gehad. Voor hen was zijn komst en zijn voorbijgang een onzegbaar geluk.

De korte duur van zijn academische vorming moet voor hem wel een pijnlijke breuk geweest zijn. In hem immers waren aanwezig de scherpe geest, het sterke karakter, de ruime belangstelling en de intellectuele geestdrift, eigenschappen die hem in rechte lijn voor een hoogleraarschap schenen te bestemmen. Doch die rechte lijn werd niet gevolgd.

Te Leuven had Sobry de uitzonderlijke professor en nog uitzonderlijker mens Lodewijk Scharpé leren kennen ; hoe moet hij toen met bewondering en vreugde naar die man opgekeken hebben. Het zal toen wel niet in hem opgekomen zijn te durven hopen deze grote leermeester ooit voor een deel van zijn uitgebreide opdrachten te mogen opvolgen. Dit zou wel gebeuren, doch weer te laat, een goed acht jaar later in 1932. Hij was toen 37 jaar. Scharpé begon op zijn 29ste.

Niemand zal durven beweren dat Sobry tijdens die omleiding over Roeselare zijn tijd heeft verloren. Hij was immers geen kankeraar, geen gefrustreerde, daartoe was hij te weinig met zichzelf begaan. Zijn niet lichte opdracht te Roeselare heeft hij opgenomen met al de vurigheid van zijn mens- en priesterzijn, met al de openheid van zijn rustige geest en de uitstralende goedheid van zijn groot hart. Hij wilde voor de jeugd een weldoener zijn ! Dit woord kan wellicht een eigenaardige klank hebben, doch hij heeft werkelijk al weldoende onder ons gewerkt en geleefd.

Welke waren zijn weldaden ? De fiere aristocratische leperling, de jonge leraar die niet na een rimpelloze noch wolkenloze seminarievorming het priesterschap bereikte, de ruimdenkende, in de volle actualiteit staande intellectueel die zijn halve academische vorming persoonlijk grondig had bijgewerkt, schoof de droom van een eventueel professoraat niet luchthartig, maar wilskrachtig van zich af en schiep vreugde in het nieuwe leven te Roeselare. Hij schiep vreugde in de omgang met die heerlijke jeugd die bij de aanvang van haar volwassenheid boordevol verwachting naar hem opkeek.

Wij zullen trachten ons voor te stellen met wat een mengeling van geestdrift en schroom, van zekerheid en aarzeling hij aanvankelijk voor die opdracht stond : jongemensen van om en bij de achttien als leermeester en raadsman te begeleiden. De jonge leraar Sobry zal ook al vlug aangevoeld hebben dat die jongemensen zoveel meer van hem verwachtten dan hij in staat was hun te geven, zelfs als hij zich volledig inzette. Hij is bij het doceren van die disparate vakken steeds een bezieler geweest en zo is hij nooit een levensvreemd ambtenaar geworden, wat zo vaak na een geestdriftig begin in een loopbaan gebeurt. Leraar Sobry moest te Roeselare ook ondervinden dat hij ieder schooljaar opnieuw moest beginnen, omdat elke klas weer een ander gelaat vertoonde. Een echt opvoeder als hij was, kon hij zijn onderwijs en zijn opvoeding bijnuanceren. Ook wist hij dat schoolkennis enkel betekenis heeft en blijft hebben, indien zij in een levens-echte en levenswarme sfeer meegedeeld werd.

Naast de omvangrijke opdracht van rhetoricaleraar en de drukke gespreks-avonden met leerlingen die hem om leiding vroegen blijkt hij toch ook tijd te hebben uitgespaard om aan volmaking van eigen intellectuele vorming te besteden. Wie hem gekend heeft, zal niet eraan twijfelen dat hij innerlijk nooit de droom heeft opgegeven eens op de universiteit te belanden. Die drang in hem naar meer ruimte voor zijn geest, meer uitstralingsmogelijkheden en naar een contactrijker milieu liet hem nooit los. Te Roeselare is het wel immer wat eng voor hem gebleven, hij was immers geen oud-leerling en niet zo meteen thuis in dat traditierijke seminarie. Niet dat hij er als een vreemde enkele jaren doorbracht, want hij was vlot genoeg in de omgang, ook met andersdenkende collega's, hulpvaardig en vol belangstelling voor het werk van zijn medeleraars en steeds bereid om vervanging of bewaking te doen. Vooral had hij eerbied voor zijn collega's die in het eerste humaniorajaar de last van talrijke klassen kenden en die de grondslagen moesten leggen voor alle vakken. En wij die dachten dat wij het meest de rhetoricaleraar moesten bewonderen !

In Eertijds, decembernummer 1974, schreef ik een en ander over de lesgever Sobry, ik kon en mocht evenwel niet nalaten iets uiterst belangrijks daarbij te vermelden, iets wat vaak voorviel, iets wat verband hield met de les en toch een soort sublimering ervan betekende. Die korte passage uit mijn Eertijds-tekst

maakt ook deel uit van mijn artikel in Avond en daarom laat ik hier ongewijzigd de volledige tekst uit Avond volgen :

« Een paar herinneringen die toevallig verband met elkaar vertonen, brengen mij ertoe ze samen in een korte terugblik te verwerken.

In 1932 kreeg ik op mijn Gentse studentenkamer een eerder onverwacht, doch zeer welkom bezoek van mijn hooggewaardeerde oud-rhetoricaleraar Paul Sobry.

Ik wist toen al sedert een tijdje dat hij als professor naar Leuven zou gaan en zich daarop aan 't voorbereiden was. Zo kwam het dat hij mijn cursus Europese Literatuur vroeg, die ik het jaar tevoren bij professor Vermeylen gevolgd had.

Doch dat bezoek van die dag is belangrijker geworden door een bijkomend gesprek waarover ik het hier even wil hebben.

Op dat studentenkot waar tegen de wand heel wat foto's hingen, die aan het vertrouwde Klein Seminarie te Roeselare herinnerden, liep het gesprek vooral over onze poësis en rhetorica, jaren waarin wij het geluk hadden deze uitzonderlijke leraar en opvoeder van nabij te leren kennen en waarderen. Toen gaf hij aan ons gesprek bijna onmerkbaar een wending en ik mocht weer een van die ongewone momenten beleven, zoals wij er menig keer, soms middenin

Prof. Sobry op zijn sterfbed

zijn lessen hadden meegemaakt. Hier ben ik zo vrij een passus te citeren uit een artikel dat ik in 1974 in Eertijds geschreven heb : « De aangrijpende momenten waren echter - zomaar tussen om 't even welke les door - onvergelykbare en onvergetelijke levenslessen. Dan zat hij meestal met beide handen voor zijn gezicht, fluisterde bijna, maar in die grote stilte die toen inviel, ging geen woord verloren. Niet de verfijnde aristocratische intellectueel, niet de meeslepende veroveraar van geesten en harten, niet de enthousiaste leraar en redenaar, was dan aan het woord. Dan sprak enkel de mens en de priester in de eenvoud van hun zuiverste gehalte, geladen met het verheven idealisme van zijn menselijke en priesterlijke roeping. Eenvoud en echtheid wilde hij ons als basisdeugden voor het leven meegeven. Op zulke begenadigde momenten leerden wij de werkelijke Sobry kennen ».

Zulk een gezegend moment, een echte meditatie, mocht ik bij het bezoek te Gent weer beleven. Ik zou hier de inhoud van zijn alleenspraak kunnen mee-

delen : het waren gedachten en gevoelens die hem volledig bleken te vervullen, waarmee hij worstelde. Doch een achttal jaren geleden kreeg ik een brief van de toen Leuvense professor Sobry te lezen, een brief uit 1938, tussen Kerstmis en Nieuwjaar geschreven. Ik kreeg een fotocopie van die brief die voor mij een grote betekenis blijft hebben, daar een goed deel van de inhoud dezelfde is als van zijn meditatieve mededelingen bij zijn bezoek te Gent in 1932.

Hij beantwoordde een brief waarin de hoopvolle woorden « pax et justitia se osculatae sunt... » voorkwamen. Sobry schrijft « Ik onderlijn graag die woorden... al vrees ik dat de pax en de justitia nog zeer lang zullen uitblijven. Ik zie nog een wereldbrand ontstaan, waarbij wat wij tot nog toe zagen slechts kinderspel was, ik zie nog vier, vijf naties den oorlog bijvallen en een strijd ontbranden, alomvattend, tot de uitputting toe. Dan eerst zal de echte betekenis van dezen oorlog klaar in 't daglicht treden : het volledig naar boven komen van den werkmán en het volledig verval van den geldbezitter. Maar er moeten eerst nog jaren voorbijgaan vooraleer dit komt. Wellicht zal er nog een tussenpoos van vrede tot stand komen : een schijnvrede, een compromisvrede, maar we gaan in laatste instantie naar een soort Europeesch Communisme. Als we nog 20 jaar kunnen leven, zullen we het beleven, Frans.

Excuus dat ik al met eens den prophetentoon aansla. Het is mijn overtuiging maar ik kan natuurlijk helemaal mis zijn. Vrees voor de toekomst heb ik niet.

Ik voel me geschikt om dag voor dag te leven zonder kommer om morgen ; ik voel dat ik zelf in de grond van 't hard de werkmán ben, de overwinnaar van morgen.

Goddank, ik ben ook nog de christen werkmán van morgen. En dat geeft me een zeer grote hoop, spijs alle onheilsvoorspellingen. Wij worden allemaal werkmensen, Frans, en wij moeten ervoor zorgen dat ons volk bij ons blijve. De werkmán van Nazareth : ziedaar het christelijk beeld der toekomst ».

En Sobry eindigt aldus : « En nu, hoog het hart ! Frans. Wij gaan een rijken tijd tegemoet. De toekomst is aan degenen die zich werkmán gevoelen, en al de gevolgen van dit werkmanschap zullen kunnen dragen ,stoffelijk en geestelijk. En de toekomst is bovenal aan degenen die door alles heen, God blijven zien ».

Het is bekend dat Paul Sobry in september 1938 een studiereis in Duitsland ondernomen heeft. Sommige lezers herinneren zich wellicht de belangrijke uiteenzetting door hem gehouden voor het Brugse Davidsfonds begin februari 1939.

Het ging vooral over het opvoedingssysteem in het Hitlerrijk. Zijn voordracht was een zeer objectieve en rijk gedocumenteerde weergave van wat hij, in dit verband ginder had gezien en gehoord.

Professor Sobry die reeds heel vroeg Engeland had leren kennen bleek tijdens zijn Leuvense jaren, vooral de nieuwe richting in het Duitsland van na 1933 gevolgd en bestudeerd te hebben.

Ik heb af en toe met oud-leerlingen van Sobry uit de laatste paar jaren te Roeselare gesproken : zij vonden dat hij menig keer sombere gedachten over de toekomst broedde. Was hij reeds enkele tijd fysisch wat ondermijnd ? Gesprekken met hem te Gent juist na 10 mei 1940 wezen daar ook op. Mijn laatste ontmoetingen met hem een goed jaar voor zijn plots overlijden, deden mij zeker

niet aan een naderend einde denken, doch hij scheen mij wel een vermoeid man die bij vroeger jaren vergeleken, heel stil geworden was.»

Tot zover de tekst uit Avond. En thans met Sobry naar Leuven.

Toen Lodewijk Scharpé reeds al te lang met een veel te zware opdracht belast was, kreeg ook Paul Sobry een deel van die vele taken o.m. De Geschiedenis der moderne europese Letterkunden. Eindelijk, het was in Juli 1932, ging de droom van Sobry in vervulling. Eindelijk was hij op zijn plaats en zou hij kunnen waarmaken wat Scharpé eens als bepaling had gegeven van de rol die van een professor mocht verwacht worden: vakkenis meedelen, tevens ook karaktermensen vormen die voorlichters en voortrekkers kunnen zijn.

Dat de eindelijk ter bestemming gekomen Sobry als hoogleraar het stralende voorbeeld van de zo bewonderde leermeester zou volgen, lag voor de hand. Dat navolgen mag niet verkeerd verstaan worden, want de colleges zoals Sobry ze gaf, konden naar de methode niet met die van Scharpé vergeleken worden. Sobry was een knapper lesgever. De navolging betekent dat de jonge hoogleraar het ideaal zou nastreven wat Lodewijk Scharpé toen reeds gedurende 32 jaren te Leuven als professor voorgeleefd had. Ik kan hier best de eigen woorden van Sobry gebruiken, woorden die hij schreef in De Standaard van 22 oktober 1935, bij de stichting van het Scharpéfonds: « Nu men overal den nood voelt aan nauwere en echtere samenvoeling van gezag en volk, leiding en volksdienst, Vlaamsche gemeenschapszin en volksverbondenheid, mogen we Scharpé wel in het zonnetje zetten ».

De diepere zin van Sobry's woorden houden verband met het ideaal wat door de mens en de professor Scharpé verwezenlijkt en diep beleefd geworden was. En zo wilde ook Sobry zijn opdracht volgens die principes vervullen.

Voor de 37-jarige rhetoricaleraar kwam, in september 1932, tevens de verlossing uit een tamelijk barre toestand in het bisdom Brugge, die begon omstreeks 1928 toen de priesters gedwongen werden hun nationalisme op te doeken of te verbergen. Eerst doctoraal-letteren in Nederland en dan naar Leuven voor een gedeeltelijke opvolging van professor Scharpé.

Zijn vreugde, zoals hij het eens terloops formuleerde, was stil en dankbaar. Het was geen zegeroes, geen gretig « eindelijk! ». Er was geluk om het lange geduld dat hij had kunnen opbrengen. En omdat zijn stille droom vervuld werd.

Er viel overigens geen tijd te verliezen, daar de nieuwe professor niet meer bij de jongsten te rekenen viel. Schreef ik niet dat veel in Sobry's leven te laat heeft kunnen gebeuren?

Gelukkig stond de 37-jarige niet zonder wetenschappelijke bagage en met zijn belesenheid en zijn vlotte taal was hij de man om te boeien en belangstelling te wekken. Zijn werkkracht en zijn ordelijke geest waren tijdens zijn leraarsjaren te Roeselare tot volle ontplooiing gekomen. We kunnen stellen dat Paul Sobry in 1932 uiterlijk niet gereed was om de colleges te geven die hij van Scharpé moest overnemen. Innerlijk was hij wel gereed en vooral bekwaam om zijn ruime parate kennis in persoonlijke zin maximaal te doen renderen.

Hij zou echter met het schone voorbeeld van Lodewijk Scharpé voor ogen, meer zijn dan een lesgever, meer ook dan een man van wetenschap. Lag ook in hem

niet wat in Scharpé leefde : de drang om te Leuven generaties « mensen op elk gebied » te vormen ? En hij kende ook de enige manier waarop dat kon gebeuren : door belangstelling, genegenheid en hartelijkheid voor die jongemensen.

Te Leuven vergat professor Sobry West-Vlaanderen en Roeselare niet. Hiervoor getuigt een heugelijke gebeurtenis uit 1937.

Op 7 november van dat jaar mocht Paul Sobry de vreugde beleven zijn oude vriend Kapelaan Cyriel Verschaeve te ontvangen in de Leuvense Universiteit ; hem werd immers het Eredocoraat in de Letteren en de Wijsbegeerte aangeboden en het was Sobry die bij die promotie Verschaeve moest voorstellen.

Voor het feestmaal dat bij die promotie aansloot had Sobry eraan gehouden, zijn eminente voorganger te Roeselare, oud-rhetoricaleraar Oskar Verhaeghe naar de universiteitstad te krijgen, om de tafelrede te houden. Niet omdat de geleerde... onderpastoor van Alveringem door de geleerde... pastoor van Bulskamp met een lofrede zou geëerd worden, maar om de oud-leraar van het Tieltse college Verschaeve door zijn Egemse oud-leerling in dat college, Oskar Verhaeghe te laten huldigen. Daar Sobry met beiden nauw bevriend gebleven was, wist hij dat niemand Verschaeve grondiger kende dan deze oud-leerling en zeer goede vriend.

Wie die tafelrede thans na zoveel jaren leest zal vinden dat Sobry toen een voortreffelijke keuze gedaan heeft. T.a. van belangstellenden : deze rede werd thans afgedrukt in « AKVS-Schriften nr. 8 april 1984, p. 50 ».

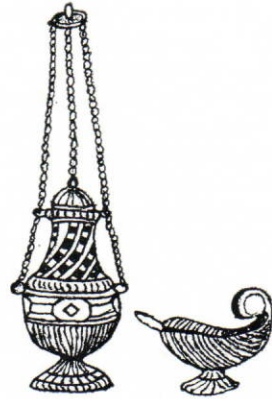
Het doet deugd eraan terug te denken hoe, op die merkwaardige dag in de Leuvense Alma Mater, drie priesters uit het bisdom Brugge een uitzonderlijke wijding en luister aan het hele gebeuren konden geven.

Graag besluit ik met een kort citaat uit Ernest Claes : « Leuven, o dagen, schone dagen ! » (Uitg. De Standaard-Boekhandel 1958). Over zijn leermeester Scharpé schrijft hij : « Hij was het gouden hart van de Vlaamse studentenwereld te Leuven ». Dat zou iets zijn voor Sobry. En hoevelen zouden kunnen getuigen dat hun leermeester Paul Sobry op zijn beurt dat gouden hart heeft kunnen zijn.

Maar in 1954 - op 59-jarige leeftijd - viel dat gouden hart stil. Al te vroeg !

Arthur van Doorne
ret. 1928

Wierook en tranen

Thus ardens in igne

Hoewel identiek naar kleur en vorm, toch is de vlag waaronder dit scheepje vaart niet dezelfde als de vlag waaronder een van de vele zeevaardige schepen van Ward Ruyslinck eens voer en nog vaart. Wie ons dus van plagiaat wil beschuldigen, onderzoekte eerst de lading en hij zal kunnen vaststellen dat wij geen contrabande ofte sluikgoederen aan boord hebben. Verdenk ons dus niet van letterdieverij, want pronken met de pluimen van een ander ligt niet in onze aard, immers

„Wie pluimen op zijn hoedje steekt
waarmee hijzelf niet is geveerd,
versiert daarmee zichzelf misschien,
blijft koddig toch om aan te zien.

Wat zou je denken van een spreeuw
die manen draagt gelijk een leeuw,
of van een mus die met een staart
als van een pauw te pronken staat ! ”

Neen, beste lezer, wij zoeken geen vreemde roem. De lading die dit scheepje bergt, is niets anders dan een van die vele, onvergetelijke „fragmenta” uit onze schone en jeugige collegetijd. En dat de vlag de lading dekt, bewijze u de volgende verre herinnering.

Toen we dus door onze stembreuk uit de Schola Cantorum geweerd werden, maakte die „dura naturae lex” ons bewust dat we stilaan „juvenes” zouden worden, zo naar geest als naar lichaam. Naar geest ! E.H. Mestdagh heeft ons daar lang doen aan twijfelen. Terwijl hij zijn pince-nez van zijn neus afkneep en met de kneukel van zijn wijsvinger zich eens duchtig de ogen uitwreef, wist hij ons steeds op een zeer psychologische wijze diets te maken dat de curve van ons verstand niet altijd evenwijdig liep met die van ons lichaam. Telkens als we eens, na lang zoeken en zuchten, één van zijn vele algebraïsche of meetkundige puzzels „juist” hadden kunnen ontwarren, dan loofde hij ons met de schampere opmerking : meer geluk dan verstand. Slechts wiskundige knobbels schenen dus verstand te hebben ; de anderen, de gelukzakken, hadden waarschijnlijk maar zaagmeel in plaats van grijze stof onder hun schedel.

Lichamelijk echter ervoeren we hoe viriele krachten stilaan in ons ontsluisden. We voelden ze kriuwelen in al onze vezels : onze kuiten werden steviger, onze vuistslagen harder en snediger de felle rushes in het spel... zo snedig soms dat de tere takkerlingen uit de zesdes en de vijfdes ijlings achter een boomstam wipten om met bewondering, of was 't met afschuw, onze wervelstorm gade te slaan. Gelukkig bestonden er toen nog engelbewaarders, met of zonder vleugels, die over de kleinsten waakten. Maar toen zo'n engelbewaarder eens zelf het slachtoffer van onze wervelstorm werd, betekende dit meteen het einde van ons geestdriftig „bare-spel”. Voortaan moesten wij in groepjes van drie of vier — nooit met z'n tweetjes — rondom de speelplaats wandelen tot groot jolijt natuurlijk van de kleine mannen die zich nu veilig op de vlakke konden wagen.

Daarmee was wel het stormend geweld op de speelplaats geluwd, maar niet de viriele kriuwel in ons ontlukend lichaam. En die kriuwel, het verbod ten spijt, kon soms niet weerstaan aan de lokkende roep der bomen, die trouwe, groene vrienden die ooit eens onze speelplaats sierden. Hoe dikwijls hebben wij op hun kloeke takken, die ideale rekstokken, onze ingetoomde krachten botgevierd !

Maar gewoonlijk vingen we dan zelf bot, want een schuchter zesdelingetje kwam ons met wat leedvermaak melden dat we eens tot bij de „suf” moesten komen.

Met een harde mep, een 2 voor gedrag en strafstudie op zondag maakte hij ons duidelijk dat ze op 't college wel mensen, maar geen apen kweekten.

Maar dat onze apekuren toch nog leerrijk konden zijn, ervoeren we op het einde van een derde trimester omtrent de tijd van de roemruchte Heilig Hart-processie die ieder jaar, „als 't goe were was”, door de straten van Roeselare trok.

Een paar weken vooraf kwam ons een minzame retoriciaan melden dat E.H. Duforret ons uitverkozen had voor zijn processiegroep „de wierookzwaaiers” en dat we de eerstkomende vrijdagavond verwacht werden op het aarden koertje aan de Boter- of Eiermarkt voor een eerste repetitie. We stonden te kijken alsof we het in Keulen hoorden donderen. Nee maar... dat juist meneer Duforret ons... neen, dat kon niet. Was hij het niet immers die onlangs nog onze apekuren zo hardhandig had weten te appreciëren !

Maar wat voor ons een Egyptische duisternis leek, was voor E.H. Duforret echter zo helder als het zonlicht.

De Griek, zo noemden we hem studentikoos, die als een free lance surveillant soms op onze speelplaats verscheen en die voor een fervente aanhanger van Aristoteles doorging, had uit onze apekuren de volgende waarheid gededuceerd :

Apen hebben sterke armspieren.
Sommige studenten gedragen zich als apen,
dus : Sommige studenten hebben sterke armspieren.

Wat men met een beetje logica al niet ontdekken kan, he !
En zo werden wij voor de tweede keer het slachtoffer van onze apekuren. Slachtoffer ! Jawel, want dat „wierookzwaaien” was geen sinecure, hoor !

Met z'n twaalven, een mengsel van retoricanen en poëten, verschenen wij die vrijdagavond op het aarden koertje, waar die minzame retoriciaan, Dries Vandebunder, ons opwachtte om ons de knepen van het wierookvak aan te leren. Van E.H. Duforret, de geestelijke sponsor van de groep, geen spoor. Dries had dus

als technisch leider de volmacht gekregen om ons op onze gewijde taak voor te bereiden.

Eerst werden we, zoveel mogelijk volgens grootte, in groepjes van twee ingedeeld en dan in twee rijen van zes achter elkaar opgesteld. De ene rij marcheerde, neen, schreed aan de linkerkant van een ingebeelde straat, de andere rij aan de rechterkant. — Marcheren immers doet te militaristisch aan, dat deden wij op K.S.A.-kampen achter Chirovaandels, maar aangezien het hier om een devote handeling gaat, klinkt „schrijden” dan ook veel devoter. —

De groep der „wierookzwaaiers”.

V.l.n.r. : Roger Desmet, Roger Doom, Jozef Dumortier, Dries Vancollie, Henri Brouw, Herman Van den Bulcke, Jozef Vanmoerkerke, André Rommelaere, Karel Denijs, Frans Debrabander, Pedro Nollet, Hubert Dupont en de geestelijke sponsor E.H. Duforret.

We schreden dus zeer devotelijk en op veilige afstand van elkaar over het aarden koertje, het vuurloze wierookvat bengelend aan de rechterhand. Vuurloos!

Jawel, op repetities mochten apen niet met vuur spelen. In de linkerhand, die steevast op ons hart rustte, blonk een knop, het handvat van het wierookvat, waar de vier kettingen samen nestelden. Tussen de rechter- en de linkerhand slingerden dan de kettingen als guirlandes over onze buik. Vooraan in 't midden schreed onze leider, Dries. Regelmatig draaide hij zich om en op een teken van zijn hand zwenkten de eerste wierookzwaaiers naar binnen toe, schreden al wierokkend het Allerheiligste tegemoet, knielden op enkele passen ervan en sloten zich dan achteraan bij hun respectievelijke rij aan. Zodra de eerste groep weer in de rij liep, vertrok de tweede groep, daarna de derde... en zo ging dat verder totdat elke groep in 't openbaar had kunnen demonstreren dat het gezegde „de eersten zullen de laatsten zijn en de laatsten de eersten” in werkelijkheid ook waarheid bevatte.

We gaan u niet vervelen, beste lezer, met de beschrijving van hoe er moest gewierookt worden. Elke oud-leerling, vooral dan diegene van vóór de tweede Wereldoorlog, weet immers nog wel hoe het wierookvat moest gehanteerd worden en hoort nog zijn sakkeren op die dekselse kettingen met hun gordiaanse

De wierookzwaaiers in actie.
 Links vooraan in 't midden: Dries Vandenburg,
 de technische leider van de groep.

knopen, maar verzwijgt natuurlijk olijk de truc om met dikke wierookwalmen al wat ademde in de collegekapel te doen stikken. O heerlijke overdrijving! Gelukkig kunnen de kapelmuren niet spreken, maar nog altijd getuigen ze toch van die lange zondagen vol wierookgeur.

Hoewel wij de kunst van het wieroken dus niet moesten leren, toch bleef er voor ons, als groep dan, één grote moeilijkheid, nl. het gelijktijdig zwaaien met het wierookvat telkens als we per twee naar het Allerheiligste toeschreden. Het besef dat onze geestelijke sponsor zo op „ritme” gesteld was, vergrootte

Detailfoto : een wierookzwaaiër, Pedro,
 zit in de nesten...
 ...dat duivelse deksel, he!

nog de moeilijkheidsgraad, maar geen nood, hoor! Uit ons chaotisch gezwaai wist onze deskundige leider, Dries, een harmonie te toveren die zelfs de moeilijksten kon bevredigen. Zijn toverformule zindert nog in onze oude geest:

„Rechter op — — — tik... tik... tik... — rechter neer.
Rechter op — — — tik... tik... tik... — rechter neer.”

Die „rechter” nu was natuurlijk niet een „juge de paix” zoals je verkeerdelijk zou kunnen denken, maar wel de rechterarm, waaraan het wierookvat bengelde.

Omdat het zo'n afdoende formule was, willen we ze nog even verduidelijken, want je kan nooit weten hoe ze nog van dienst kan zijn:

- rechter op: met de rechterarm maakten we een opwaartse beweging.
- tik... tik... tik...: met een flexie van de rechterhand tikten we het wierookvat driemaal tegen de wat aangespannen kettingen.
- rechter neer: de rechterarm lieten we weer zakken.

Per groep mochten we die formule vrij inoefenen en weldra galmde het over het aarden koertje van: rechter op... tik... tik... tik... rechter neer. Toevallige voorbijgangers op straat zullen waarschijnlijk gedacht hebben dat er daar achter die groene, ijzeren omheining een groep getikten losgebroken was.

Na de laatste algemene repetitie monkelde Dries tevreden: hij zag dat het goed was en stopte veiligheidshalve de luidruchtige bende voor wie het wierookzwaaien een kinderspel geworden was. Met een gerust gemoed kon hij meneer Duforret gaan melden dat de groep klaar was.

„D-day” was aangebroken.

Om 14 uur in de namiddag verzamelden wij in een klaslokaal, waar E.H. Duforret onze processiegewaden netjes had laten klaarleggen: zwarte soutanes met een sierband onderaan en sneeuwwitte superplies ofte rochetten. Iedereen zocht zich, naar lengte en breedte, het best zittend plunje uit, knoopte wat zenuwachtig de drieëndertig knoopjes toe en trok zich een altijd passend rochet over het hoofd.

Na de goedkeurende monsterring van onze innemende sponsor trokken wij, „onder zijn veilige schuts” naar de sacristie van de Sint-Michielskerk, waar onze werktuigen op ons stonden of hingen te wachten. Een doordringende geur van „koperkuis” verraadde onmiddellijk hoe invrome nonnetjes weer druk in de weer waren geweest en dagen lang hun vrome handjes „groen” hadden gewreven met Sidol ofte koperpoets om de wierookvaten een glans te geven alleen de Heer waardig.

Een zorgzame koster had reeds met wat houtskool de brand erin gestoken en nu was het aan ons om met onze jonge longen een gloed erin te blazen, opdat straks in de processie Gezelles „geronnen tranen van ceder- en van lorkestammen” in geurige walmen zouden kunnen wegsmelten.

Intussen, terwijl we lichtjes wiegelend met het wierookvat het vuur wakker hielden, mochten we, samen met gemijterde en gekoorkapte kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders, de veelkleurige stoet in ogenschouw nemen. Hoe graag hadden we onze wierookkunst even gedemonstreerd aan onze broeders, de Zouaven, die in grijs-rode uniformen en in paradepas achter de miniatuur van de St.-Pieterskerk van Rome voorbijtrokken, maar het waakzame oog van E.H. Duforret ontnam ons alle lust.

Van zodra de klarinetten van een stedelijke harmonie hoorbaar werden, wisten we dat we in actie zouden treden. De deksels gingen omhoog, een foerier strooide mild het wierookgraan op onze vuurhaard, dikke rooklierten krulden grillig omhoog en prikkelden de eerste tranen uit onze traanklieren. Met betraande ogen en walmende rookpotten schreden we de rijk bestrooide straten van de stad in.

In den beginne liep alles als gesmeerd : plechtig en vroom waren onze schreden, harmonisch het zwierig gezwaai der wierookvaten en ritmisch het getik der kettingen. Gesmeerd is misschien nogal gauw gezegd, want onze eerste kniebuiging voor het Allerheiligste deed ons bijna alle zin voor harmonie en ritme verliezen, letterlijk dan. Die verraderlijke soutane, he! Wie had ooit kunnen vermoeden dat ze bij het knielen zo'n lastpost kon zijn. Nu begrijpen we de zielsgeneugte van zoveel geestelijken bij het invoeren van de clergy-mode. Heb jij al eens geknield met een soutane aan, beste lezer? Neen! Probeer het dan eens. Voor wie de handen vrij heeft, is dat natuurlijk een kinderspel, maar wij hadden toen de handen vol. Het knielen zelf was niets, maar het weer opstaan!

Die vervloekte soutane kroop altijd waar ze niet moest, het liefst echter onder onze schoenneus en bij het weer opstaan trok ze ons zodanig uit evenwicht dat we allerlei acrobatische toeren moesten uithalen om de vurige inhoud van ons wierookvat niet op straat te zien uitdoven. Dat we daarbij een komisch figuur sloegen, verraadden ons de gestrenge gezichten der notabele heren die het baldakijn droegen. Wie zou er zijn vrome ernst niet even verliezen bij het zien van zo'n onbeholpen Ikaros! Rood van inspanning en ook wel een beetje van schaamte slopen we gauw weer in de rij, tersluiks loerend naar de volgende soutanedragers.

Maar apen zijn niet zo hardleers als ezels en bij de volgende kniebuiging hielden we met ons linkerpootje die grillige soutane veilig buiten het bereik van onze schoenzool. Harmonie en ritme waren weer in ere hersteld... maar voor hoe lang nog!

De felle junizon en de reeds afgelegde weg begonnen ons parten te spelen : onze schreden werden loom, plakkerig de bezwete soutane en lam de rechterarm, moe van het zwaaien met het lood geworden wierookvat. En zeggen dat de laatste loodjes nog het zwaarst zouden wegen. Hoe zouden we het einde halen?

Gezelle in een zwaarmoedige, poëtische bui zou waarschijnlijk gezucht hebben :

„Heer, hoe lang nog, Heer, hoe lang nog
moeten wij zo verder treën,
wierook zwaaien moe en krank och...”

Maar aan het St.-Amandsplein kregen we een onverwachte opkikker bij het zien van Rodenbach op zijn sokkel. Hoe lang stond ook hij daar al niet, de rechterarm in de lucht, de stormvogel op de hand! Wat Berten kon, dat moesten ook zijn geestestelgen kunnen, hoewel een loden wierookvat nog altijd geen vederlichte vogel was. 't Was net of hij ons toeriep : „Kameraad, nicht raisonieren, weer u scherp en eind als een soldaat”. En zijn wakkere woorden schonken ons nieuwe krachten en we „weerden ons scherp”, want we wisten dat 't Stationsplein en de Ooststraat krioelden van 't volk. En dat die duizenden ogen getuige zouden zijn van onze verzwakkende viriliteit wilden wij ten allen prijze verhinderen.

Wilskracht baart macht en alle moeheid en lamheid ten spijt slaagden we in ons opzet, zodanig dat zelfs de argusogen van E.H. Duforret, die rustig naast ons schreed, nooit enige disharmonie hebben kunnen bespeuren, hoewel wij, op 't laatste dan, meer met de kettingen tegen het wierookvat dan met het wierookvat tegen de kettingen tikten.

Dat we zielsgelukkig waren toen we voorbij het oude postgebouw in de Ooststraat schreden, hoeven we je zeker niet te vertellen, beste lezer. Zielsgelukkig!

Ja, want een 200-tal meter verder lag het marktplein, eindpunt van onze lastige kruisweg, waar reeds al de andere processiegroepen al even ongeduldig op ons stonden te wachten. Tegen de voorgevel van het stadhuis was een rustaltaar opgetimmerd, rijk versierd met rode tapijten en wuivende „palmiers”, van waarop de „allerlaatste” zegen met het Allerheiligste over de stede zou gegeven worden.

Nog nooit had een altaar een meer verlossende betekenis gehad voor ons dan toen. En terwijl klaroenen luid schetterden over het stil geworden marktplein, trachtten wij met al de krachten die ons restten de zegenende monstrans te bewieroken.

Hoe nutteloos echter, och hoe zinloos was al ons gezwaai, want hoewel de foerier gedurende de ommevang ons vat en ons oog regelmatig met wierooktranen bevoorraad had, toch hadden de meeste wierookvaten reeds lang de vuurgeest gegeven.

Maar walmende wierook was er toch, want koster Cosaert zaliger, vergrijsd in 't kosterschap, had ook dat voorzien en met een zilveren reuze-wierookvat — goddank alleen voor uitzonderlijke plechtigheden gebruikt — hulde hij zijn zegenende Deken overdadig in geurige wierookwalmen.

't Was net of de Deken met de stralen van de monstrans in een mierennest had gepriemd, want het zopas nog ademloos-stille marktplein veranderde plots in een luidruchtig wriemelende mierenhoop: engelen en duivels, apostels en profeten, maagden en martelaressen, joden en farizeeërs, Chinezen en Oude Belgen... 't kriede al door elkaar, gejaagd om zo gauw mogelijk van dat wollen of zijden processieplunje verlost te zijn. Moegestane toeschouwers lieten zich lui in terraszeteltjes vallen en Hector Martin, net als zoveel andere cafébazen, moest zijn beste „coureursbeentjes” uithalen om als een volleerd gregario de dorst van zoveel droge kelen te lessen.

„Roeselare aan het Heilig Hart” was ineens „Roeselare aan de lavende tap” geworden.

Maar die lavende tap was voor ons, wierookzwaaiers, nog niet in 't vat gestoken. Dat gebeurde pas nadat wij — noblesse oblige — het Allerheiligste naar het tabernakel in de St.-Michielskerk vergezeld hadden.

Blij dat het gedaan was, waren vooral onze tere handjes, waarop de groene vrucht van de koperpoets en de rode striemen van geselende kettingen goed merkbaar waren.

Hoe zong de Engelse dichter ook weer: „How green was my valley” maar bij het zien van onze handen zou hij waarschijnlijk, in mineurtoon, gezongen hebben:

„How green were their hands
and how tired their arms.”

Met de rochet netjes opgeplooid op de arm en de bovenste knoopjes van de soutane open — het mocht van meneer Duforret — trokken wij moe maar gelukkig weer naar 't college, er vast van overtuigd nooit meer een soutane te zullen dragen.

En laat Gezelle dan maar dichten van :

„O wierookgraan,
in 't vier gedaan,
en rokend uit mijns herten midden...”

maar indien hij, zoals wij, drie uur lang en onder een loden zon met zulk graan door de stad had „getjoold”, dan had hij wellicht „uit zijns herten midden” geweeklaagd :

„O wierookgraan,
hoe menig traan
deed jij uit onze ogen wellen,
want met jouw rook,
hoe geurig ook,
kon jij ons reukorgaan zo kwellen.

En 't wierookvat,
waarin je zat,
bezorgde onze jonge armen
door zijn gewicht,
in schijn zo licht,
veel pijn en veel krampen.”

H. Brouw,
ret. '39

Een Missionarisbrief

Ujung Pandang, 2 december 1983

Beste Vrienden,

Het jaar 1983 loopt al weer snel naar zijn einde en om het de edelmoedige verzenders niet te moeilijk te maken begin ik goed op tijd aan mijn nieuwjaarsbrief. Dat moet nu reeds ongeveer de vijftiende zijn die ik schrijf vanuit Indonesië. De dag van mijn eerste vertrek 21 augustus 1968 ligt inderdaad al een hele tijd bedekt onder het stof van de jaren. Maar na vijftien jaar mag ik met een gerust geweten zeggen dat ik het me nog geen minuut beklaagd heb dat ik die stap heb durven zetten. Indonesië is inderdaad wat men gewoonlijk noemt « mijn tweede vaderland » geworden. En straks wordt het nog wel meer, want tegen de tijd dat ik mijn volgende nieuwjaarsbrief schrijf zal ik hoogstwaarschijnlijk reeds Indonesisch staatsburger geworden zijn. Verscheidene confraters zijn reeds zover en ik moet een van de volgende in de rij zijn.

Tot nu toe heb ik steeds in Ujung Pandang gewerkt, maar dat zal wel niet steeds zo blijven. Onze Kerk ontwikkelt zich snel en het aantal plaatselijke leiders, priesters en leken, groeit ook steeds aan, zodat de mogelijkheid er dik in zit dat we binnen een paar jaar als missionarissen onze tenten ergens anders in Indonesië gaan opslaan waar onze hulp nog dringender nodig is.

Intussen werken we verder aan de uitbouw van onze jonge levenskrachtige Kerk in Ujung Pandang. Sinds één jaar ben ik terug op het Klein Seminarie, de plaats waar ik ook de eerste vijf jaar van mijn missieleven doorbracht. Een Seminarie blijft natuurlijk altijd een Seminarie maar toch is er heel wat veranderd in negen jaar tijd. De meeste studenten zitten in het Hoger Middelbaar maar sinds

dit jaar hebben we er ook een stel dat al klaar is met het Hoger Middelbaar, waaronder twee universiteitsstudenten, die zich hier één jaar komen voorbereiden om naar het Groot Seminarie te gaan. Ons hoofddoel is eigenlijk die jonge mannen een christelijke levensstijl mee te geven en tevens het studiepeil wat op te peppen, want dat laat van langzaam meer te wensen over in het openbaar onderwijs. Onze staf bestaat uit drie jonge Indonesische priesters die pas twee jaar geleden gewijd zijn en ikzelf. De sfeer tussen ons viert is goed en de samenwerking ook. We proberen er samen iets van te maken. Die jonge medewerkers doen het natuurlijk graag op hun eigen Indonesische wijze, maar daar hebben ze het volle recht toe. Ten slotte moet ik als missionaris mij kunnen aanpassen aan hen en niet zij aan mij. Maar we kunnen hen rustig hun weg laten gaan. Zij zijn het die het Evangelie concreet maken in een Indonesische Kerk. Wij mogen enkel de fundamenten helpen leggen.

Langs de luchtposteditie van de Gazet van Antwerpen maar ook soms langs Indonesische dagbladen of TV-nieuws probeer ik de evolutie in België wat te volgen. En rechtuit, erg schitterend ziet de nabije toekomst er niet uit : recessie, werkloosheid, bankroet, atoombreiging en noem maar op ! Het is om je hart vast te houden. Is het inderdaad zo dat dat het lot is van de welvaartstaat ? Dan staan we hier aan de goede kant. Alhoewel de President het volk regelmatig aanmaant op hun hoede te zijn voor de gevolgen van de wereldrecessie, toch is er hier niet veel van te merken. Er wordt gebouwd zoals in België in de gouden jaren zestig en tegen binnen vijf jaar hoopt de regering de 150 miljoen inwoners te kunnen voeden zonder enige import van voedingswaren. Of dat allemaal van zo'n leien dakje zal lopen is een andere vraag want de stroom van « petrodollars » begint al aardig op te drogen. In ieder geval, we gaan met het hoofd rechtop het nieuwe jaar 1984 in. Dat hoop ik ook voor jullie in België, alhoewel het daar wel heel wat moeilijker zal zijn om dat hoofd rechtop te houden. Moge het Kerstfeest voor velen onder jullie een nieuw begin zijn van vertrouwen in de toekomst, van vertrouwen ook in de Heer die ons leven tot het Zijne gemaakt heeft.

Tevens dank ik ook van harte allen die in het voorbije jaar een steun geweest zijn voor ons werk hier in Indonesië, door hun gebed, hun geldelijke steun, hun sympathie. Samen werken we verder aan een nieuwe wereld, een wereld zoals God hem gedroomd heeft.

Met hartelijke groeten,
Gilbert Keirsbilck
Seminarie Menengah
Jalan Gagak 90
UJUNG PANDANG
INDONESIA

ret. 1960

Noot van de redactie : wie het werk van pater Gilbert Keirsbilck wil steunen, kan dat op volgende manier : ofwel op postrek. 000-0126990-17 missieprokuur van Scheut met vermelding : voor G. Keirsbilck (je ontvangt, bij aanvraag een formulier voor belastingsaangifte) ofwel op postrek. 000-0901974-68 met hetzelfde adres.

Boeken die bekijken

K. Vangenechten :

GESCHIEDENIS VAN EEN KEMPISCHE STUDENTENBOND (1906-1930)

A.K.V.S.-Verhandelingen I : Het ware gelaat van het A.K.V.S.
Uitg. Stuurgroep Oud-A.K.V.S. - 1983.

Inhoud : Bij wijze van voorwoord : Ook dit is Historia (I-XXV)

Ter inleiding	blz. 1
I. De aanvang. Wij in Vlaanderen	3
II. Kalme krachten. Vooroorlogse jaren (1906-1914)	19
III. Groeiend bewustzijn. Naoorlogse jaren (1918-1923)	35
IV. Dramatische wendingen (1923-24 - 1924-25)	59
V. Vruchtbare arbeid (1925-1930)	103
VI. Tot slot. Nabeschuiving	113

De bekende historische studie van Dr. Hist. Louis Vos : „Bloei en ondergang van het A.K.V.S.” valt op door veel verwijzingen naar gebeurtenissen op plaatselijk terrein. Doch telkens kiest L. Vos feiten uit die een licht werpen op de geest en de evolutie van de Algemene Katholieke Vlaamse Studentenbeweging.

Konstant Vangenechten schreef op aandringen van twee medepriesters, oud-leden van de studentenbond te Geel tussen 1906 en 1930.

Op de bijeenkomst der Oud-A.K.V.S.-ers in de abdij van Averbode op 10 mei 1980 hield hij daarover een referaat. Daaruit bleek dat Konstant Vangenechten de verstrengeling wilde aantonen tussen leven en bedrijvigheid van een plaatselijk studentengild en het lot van de algemene studentenbeweging.

Daarop werd gedacht aan de publikatie van zijn gehele tekst die in de inhoudstafel vervat ligt.

K. Vangenechten heeft zeer goed eraan gedaan in de loop van zijn boek te verwijzen naar de waardevolle en indrukwekkende homilie door deken Godfried Oost van Roeselare in augustus 1975 bij de herdenking van de studentenrevolte in het Klein Seminarie in 1875.

Deze homilie wordt in het voorwoord van „Geschiedenis van een Kempische Studentenbond” als doorlopende voetnoot op de bladzijden I tot en met IX gepubliceerd.

Deze vergezellende tekst van die merkwaardige homilie is voor het boek van Konstant Vangenechten van uitzonderlijke betekenis. Immers, deken Godfried Oost heeft in zijn toespraak navijnsbaar de rechtvaardiging ingebouwd van de A.K.V.S.-strijd. Dit houdt meteen in : de gerechtvaardigde beschuldiging aan het adres van hen die om politieke redenen onder de dekmantel van „Hernieuwen in Christus” het A.K.V.S. veroordeelden.

Er moest in de christelijkheid van het A.K.V.S. niets hernieuwd worden, het moest verdwijnen omdat het niet „Belgisch” was. De Belgische bisschoppen der Vlaamse bisdommen moesten hun studerende jeugd met alle middelen bestrijden, en alle middelen waren „goed” om het halfversluiserde doel te bereiken.

Tot nog toe dachten wij hier in het bisdom Brugge te eenzijdig Westvlaams, alsof in onze colleges alleen die aanval op het A.K.V.S. huichelachtig en kwaadaardig zou geweest zijn. K. Vangenechten bewijst in zijn verhandeling van 142 bladzijden dat ook in het aartsbisdom de ergerlijkste feiten moeten vermeld worden. Ook daar werd „een goed priester zijn” gelijkgesteld met „een goede Belg zijn... of schijnen”. Dat de huidige kanunnik van het bisdom Antwerpen, Konstant Vangenechten zijn eigen ervaringen als student-seminarist neerschrijft maakt zijn geschrift des te degelijker.

Deze verhandeling dankt mede haar ontstaan aan het bestaan van een volledig verslagboek over de werking van de Geelse studentenbond.

En zoals het te Geel toeging, verliep het in alle dorpen en steden waar een studentenbond bestond. De vraag is hier nu: is ergens in een plaats van het Brugse bisdom een dergelijk verslagboek over de studentenbond bewaard?

Om te eindigen: we kennen reeds de uitspraak van pater Karel van Isacker over de onbegrijpelijke ingreep van de bisschoppen in Vlaanderen, waar zij hun geestelijke macht misbruikten om de Belgische politiek tegen Vlaanderen te dienen.

Maar kanunnik Vangenechten vertolkt de mening van velen, en vooral van de priesters die onder die vervolging geleden hebben waar hij schrijft: „Wat zou het van noblesse getuigen indien uit de hoogste kringen van de hiërarchie eindelijk een excuus, een retractatio, een teken van spijt, een genoegdoening, een palinodie... laten wij maar zeggen: een openhartig eerherstel kon vernomen worden voor wat honderd en meer jaar lang, aan wellicht honderden eigen priesters in sombere miskennis werd aangedaan” (Voorwoord, blz. V en VI).

Zijn de hoogwaardigheidsbekleders van de kerk dan zo hooghartig dat zij het Confiteor slechts voor anderen bestemmen?

Deze verhandeling kan wellicht door sommigen als voorbijgestreefd beschouwd worden, omdat ze zogenaamd over een voorbij gebeuren handelt. Maar dit gebeuren is nog niet voorbij in zijn gevolgen: er zijn namelijk nog heel wat priesters en leken in leven, die flagrant onrechtvaardig behandeld werden en die tot op heden de gevolgen daarvan dragen.

Het wordt hoogste tijd om de vele bewijzen die daarover bestaan bijeen te brengen en te publiceren, vooraleer al de slachtoffers overleden zijn.

Arthur van Doorne
ret. '28

Het Amaat Vynckefonds

Het Amaat Vynckefonds van onze oud-leerlingenbond heeft de wind in de zeilen... en dit dank zij de vele oud-leerlingen die op een of andere wijze ons fonds steunen.

Zo konden wij vorig jaar 85.000 fr. verlenen aan projecten van onze oud-leerlingen-missionarissen :

- Voor het bouwen van een dam in een irrigatieproject in de Filippijnen, gevraagd door Pater Geert Bouckaert 10.000 fr.
- Voor onze oud-leerlingen-missionarissen in de Lievensmissie in Indië 25.000 fr.
- Voor de projecten van onze oud-leraar E.H. Joris Deleye in Lima-Peru 25.000 fr.
- Voor de armste missies ter wereld, te bezorgen langs de Pauselijke Missiewerken 25.000 fr.

Voor 1984 zijn reeds de volgende aanvragen binnengekomen en goedgekeurd door de algemene vergadering.

- Een project van Pater Daniël Lodrioor, voor het bereikbaar maken van zijn broessemisssie, om zodoende de vruchten en de oogst van zijn koffieplantage te kunnen afvoeren naar de markt van Kinshasa 25.000 fr.
- Een onderwijsproject van Mgr. Toppo, afkomstig uit de Lievensmissie in Ranchi-India. Hij werd belast meer noordwaarts een nieuw bisdom op te richten in een streek waar de eerste schooltjes nog moeten gebouwd worden. Mgr. Toppo, op rondreis in Duitsland bij Miserior, kwam ook hier bij ons zijn project verdedigen... en dit in vloeiend Nederlands (na 4 jaar studies in Leuven) 25.000 fr.

Naast deze twee aanvragen wordt er nog een som van 75.000 fr. uitbetaald door de oud-leerlingenbond en het Amaat Vynckefonds. Dit gebeurt in schijven van 5.000 fr. aan de volgende oud-leerlingen, missionarissen, die nog in het buitenland werkzaam zijn en die vorig jaar 50 - 45 - 40 - 35 - 25 - 20 jaar het Klein Seminarie verlaten hebben.

Verlieten het college :

50 jaar geleden :	Lietaert Norbert	Filippijnen
45 jaar geleden :	Denys Karel	U.S.A.
45 jaar geleden :	Vandaele Andries	Filippijnen
40 jaar geleden :	Hoflack Gaston	Zaire
40 jaar geleden :	Meersman Jeroom	U.S.A.
40 jaar geleden :	Vandekerckhove Antoon	Zaire
40 jaar geleden :	Buffel Luvien	Zaire
40 jaar geleden :	Declercq Edgard	Zaire
40 jaar geleden :	Feys Stefaan	Ruanda

35 jaar geleden :	Daels Wilfried	Filippijnen
35 jaar geleden :	Mignou Michel	Indonesië
25 jaar geleden :	Vanhaelewijn Willy	Zaire
25 jaar geleden :	Vermeulen Wilfried	Filippijnen
20 jaar geleden :	Maes Bernard	Filippijnen
20 jaar geleden :	Oost Willy	Zaire

Graag willen wij hen verder steunen. En daarom hebben wij ook Uw aller hulp nodig ! Help ons helpen ! U kunt ons storten langs bijzittend formulier.

— Bij storting van 1.000 fr. of meer bezorgen wij U dan een attest aftrekbaar bij de belastingen. Kleinere stortingen zijn ook zeer welkom.

— U kunt ons missiefonds ook spijzen door onze uitgaven te bestellen die wij U te koop aanbieden. Ze zijn allemaal ten zeerste geschikt als geschenk.

— « Ratte Vyncke », door Lode Monbaliu

genaaid 350 fr.

— « Constant Lievens, de ridder van Chota -Nagpur », door Lode Monbaliu

genaaid 500 fr.

gebonden 650 fr.

— « Jubileumsierbord » met het schild van het Klein Seminarie 500 fr.

met staandertje 50 fr.

Dit alles kan besteld worden door de aangegeven som te gireren op gironummer 712-0112054-05 van het Amaat Vynckefonds, p.a. Zuidstraat 25, te 8800 Roeselare.

HELP ONS HELPEN.

Aimé Vermeersch

ret. 1954

Collegesnipperingen

We beginnen onze collegesnipperingen met een oud-leerling in de bloemen te zetten. Immers Marc Espeel, tijdens zijn collegejaren woonachtig te Rumbeke en oud-leerling van de Latijn-Wetenschappen (uitgangsjaar 1974) behaalde een doctoraatstitel in de wetenschappen, groep dierkunde, aan de Gentse universiteit. Hij behaalde die titel met de grootste onderscheiding. We wensen Marc, aan wie we een zeer goede collegeherinnering bewaren, van harte proficiat.

* * *

En nu wat nieuws van « intra muros ». In het college werd weerom toneel gespeeld en wel op zondag 19 en 26 februari II. Op de affiche Siegfried Lenz « Tijd der Schuldlozen ». Het werk vertoont qua inhoud veel gelijkenis met « De 12 Gezworenen », ook nog opgevoerd binnen onze muren. De opvoering werd een succes en we vermelden graag even de spelers die daarvoor zorgden, te weten 10 leerlingen en 4 leraars. Ziehier hun namen in alfabetische volgorde : Piet Arfeuille, Edwin Blomme, Marc Bossuyt, Koen Deweerdt, Patrick Dufour, Chris Feijtraij, Henk Kindt, Jan Steen, Wim Terryn, Frederik Vanbesien, Stefaan Vandermeersch, Lieven Vanlerberghe, Stefaan Verhulst en Geert Vervaecke.

* * *

« De Orde van de Prince » een vereniging uit Roeselare waarover wij kunnen melden dat ze zich inzet voor contacten met Frans-Vlaanderen, heeft het financieel mogelijk gemaakt dat leerlingen uit Armentières een dag in ons instituut vertoefden en o.a. een paar lessen Nederlands volgden en dat een aantal leerlingen van bij ons naar het Noord-Franse stadje een reis konden maken. Een mooi initiatief dat we graag mededelen.

* * *

Op vrijdag 4 mei II. werd een pareltje van een gebouw ingewijd. Ja, u raadt goed, beste lezer, « de sporthalle ». Voor een beperkt publiek - gezien de geringe

plaats die overbleef door optredens van de leerlingen - kon Superior R. Delbeke iets na 5 ure de genodigden verwelkomen. Naast hem traden als sprekers op : econoom A. Deweerdt en de heer J. Durnez, als afgevaardigde van minister D. Coens. Mgr. Eug. Laridon wijdde de gebouwen in. Superior R. Delbeke merkte terecht op dat hij de vruchten van de arbeid plukt van zijn voorganger Superior A. Modde, die hij gemeend dankte en die een hartelijk applaus van de aanwezigen mocht in ontvangst nemen. Onder zijn superioraat groeide de sporthalle gestadig ... misschien wel eerst en dat onder vele vormen in de geest van econoom A. Deweerdt die er vele uren arbeid en we vermoeden ook vele uren van zijn nachtrust heeft voor opgeofferd.

Na de toespraken werd de sporthalle « ingespeeld » door de leerlingen onder de leiding van alle turnleraars.

Wanneer u even in het college binnenwipt, loont het zeker de moeite eens de sporthalle te bezichtigen.

* * *

En blijven we even in het sportmidden. Van turnleerleer Raoul Werbrouck ontvingen we volgende tekst over lichamelijke opvoeding en sport tijdens het schooljaar '83-'84 :

Op het schoolfeest bemerkt men dat nogal enkele oud - studenten belangstelling hebben voor foto's, persknipsels, uitslagen en bekens van in hun tijd behaalde sportwedstrijden. De tijd dat het Klein-Seminarie gekend was als alleen voetbal, later basket, is reeds jaren voorbij. Die twee sporttakken blijven nog de meest beoefende maar jaren geleden werden nationale uitslagen behaald in atletiek vooral dan de aflossingswedstrijden. Nog later kwam krachtbal, tennis, zwemmen, volleybal, tafeltennis ; cross is altijd gebleven maar met zeer wisselende deelname en uitslagen. Typisch daarbij is wel dat bijna iedere sporttak zich optrekt aan ofwel een sportgroep ofwel enkele leerlingen die buitenschools in competitie uitkomen en dan met entoesiasme hun sporttak in school beïnvloeden zodanig dat anderen zich meegetrokken voelen.

Nu is het zo dat de keuze zo groot geworden is dat alle sporten ofwel in school of interscolair aan bod komen. De uitbreiding van de N.S.V.O. competitie is daar niet vreemd aan.

Met het in gebruik nemen van de nieuwe sporthalle, de verdere uitbreiding van reeds bestaande sportinfrastructuur zoals altietiekpiste, een oefenzaal voor power-training, het verbeteren van het voetbalveld wordt aan de leerlingen een maximale mogelijkheid geboden voor sport en sportcompetitie.

Deze zeer ruime mogelijkheden worden niet altijd rechtstreeks vertaald in uitslagen maar ieder jaar wordt de deelname groter.

Als voornaamste in het oog springende uitslagen zijn daar de provinciale titel van de kadetten voetbal en de individuele uitslagen van zwemmer Henk Dejonckheere zowel provinciaal gewestelijk kampioen en nationale derde plaats. Die uitslagen op zichzelf zouden veel aan waarde verliezen indien daarachter geen zeer grote sportbeoefening op school bestond. De grote doelstelling blijft nog

steeds aan velen, aan allen, een zo ruim mogelijke keus aanbieden om naast de vele studiearbeid de nodige ontspanning door ontspanning te vinden.

* * *

Samen met dit Eertijds - nummer verschijnt het alumni - boek ... een werk van lange adem en veel inspanning. We hopen dat het werk zijn vruchten oplevert en we mogen wel eens een speciaal woord van dank richten aan de samenstellers ervan : Eric Steen die het brein van het opzet was, Johan Brusselaers en Jacques Marichal die het hielpen tot stand komen.

* * *

Voor de jongste oud - leerlingen stippen we aan dat de heer Geert Vanhuyse, licentiaat wiskunde, ons instituut heeft verlaten en voor de industrie heeft gekozen. Sinds het 3e trimester stellen we het zonder Geert die nu werkzaam is bij de firma Vandemoortele te Izegem. Het ga je goed, Geert.

* * *

Als slot vermelden we ook nog dat bij het eindigen van dit schooljaar drie collega's hun 25e jaar als leraar in ons college hebben voltooid. De drie jubilarissen zijn : Guido Debyser, Willy Decleyre en Jozef Vanderhaeghe. Ze zullen op het einde van de grote vakantie door het korps passend worden gehuldigd. Proficiat.

R. Parent

's Vrijdags

Hij kwam iedere dag in een marineblauw Renaultje uit het Ieperse getuft. Zo'n doosje met afhellende, geribde rug, je kon het nauwelijks een auto noemen. Doch aan hem had het vast niet veel overlast, hij was op de maat van zo'n doosje geschapen. Af en toe kon hij zelfs nog een paar knapen inladen die hij na schooltijd een eindweegs in de Ieperse straat meevoerde. Want hij reed altijd de richting Ieper en omliggende uit. Tja, waar woonde hij eigenlijk?

Als de bel het spel verbodde, vormden de klassen zich op de speelplaats in kaarsrechte, stilzwijgende rijen. Zoals het hoorde, stonden de hoogste klassen het dichtst bij de ingang en kwamen zij, in Indiaans gelid, het eerst in beweging. Ons klasje - het derde leerjaar - lag op het gelijkvloers, naast de donkere bergplaats waar Gilbert, de knecht, 's morgens zijn fiets stalde en 's middags zijn pul koude koffie dronk. Terwijl het grut hem in stilte passeerde, overschouwde de meester de kleine processie. Er spetterden geen vonken uit zijn ogen. En zijn handen jeukten nooit. Op de speelplaats werd al eens verteld - wáár dit gezondheidsbulletin vandaan kwam, zal Joost wel weten - dat hij het fijt had en dat dit hem pijnlijke vingers bezorgde. Was het daarom dat hij nooit de hand ophief? Ik geloof het niet, ik geloof het beslist niet. Ik geloof dat hij het nooit had kunnen bestaan om ook maar één keer een onderhorige af te tuigen. Dat was zijn stijl niet. Of moet ik zeggen: dat was zijn « methode » niet? Laat mij maar zeggen: het was zijn stijl niet.

En dan die vrijdagen, die vele vrijdagen. Wat wás er dan met die vrijdagen? Valt er van de vrijdag veel méér te zeggen dan dat hij volgt op de donderdag en voorafgaat aan de zaterdag? Allicht niet. Doch zelfs nog maar de helft van deze wijsheid bekleemde mij in die tijd. De gedachte namelijk dat ik 's anderendaags mijn puntenboek moest krijgen. Ik had er bij voorbaat schrik van, buitenmatig zelfs. Omdat de sanktie thuis te groot was. Tot ik er op één van die vrijdagen de hoogste prijs voor veíl had: ik pakte al mijn jongensmoed samen en ging na klastijd om « drie vieren » bedelen - weet je nog, een vier voor gedrag, een vier voor naarstigheíd en een vier voor stiptheid. Hij vroeg geen uitleg voor die ongewone manier van doen. Hij zweeg in alle talen, maar bekeek me indringend. En handelde wijs.

De vrijdag daarop eindigde volgens hetzelfde scenario. Weer zweeg hij, weer bekeek hij mij. En hij knikte. Ik kreeg vertrouwen in de routine, en weer een week later kostte het mij al zoveel moeite niet meer. Doch toen hij mij aanstalten zag maken, net vóór het sluitingsgebed, deed hij me van op afstand teken terug op mijn bank plaats te nemen. Ik zakte vertwijfeld neer. Een bange verwachting, die 's anderendaags evenwel overbodig zou blijken. Toen hij mij de daarop volgende vrijdag van lieverlede opnieuw zag rechtstaan, bleef hij halsstarrig over de hoofden heen vóór zich uit staren, als naar een vast punt op de muur. Vóór ik één stap gezet had, knikte hij, nauwelíjk merkbaar. Op dit niveau ben ik dan verder, week na week, met hem blijven kommunikerén: één enkele tred uit mijn bank formuleerde mijn smeekbede, één verstrooide hoofd-

knik zijn antwoord. Een ongelooflijk verbond. En niemand, niemand die er immer weet van had.

De meester van toen is, mét ons, dat derde leerjaar uitgestapt. Want na de grote vakantie was van hem geen spoor meer te bekennen. Hij stond niet meer klaar nabij het hokje van Gilbert, niet voor de volgende lichting van het derde leerjaar, noch voor ons in het vierde leerjaar, noch voor welke klas dan ook. Hij was er om God-weet-welke reden niet meer bij. Ik zocht hem tijdens de speeltijd, maar ik zocht hem tevergeefs. Voor een mooi verhaal was geen vervolg nog weggelegd.

Dát mooi verhaal ligt nu welgeteld dertig jaar achter ons. Ik meen mij vaag te herinneren dat het voor hem zijn eerste dienstjaar was. Gaan onderwijzers niet met pensioen na dertig jaar dienst? Indien hij ergens ter wereld nog voor een klasje stond, zou hij dan nu aan zijn laatste weken toe zijn? De vakantie nadert met rasse schreden... Heeft hij de herfst nu in zicht?

Gisteravond heb ik me eens loom voor de televisie gezet. Achter een drukte van maanden was er een punt gezet, en ik genoot van het kastje dat ik welwillend zijn entertainment liet spuien. Terloops ook wat nieuws in de marge: over de nacht van de poësie in Vorst, over een wedstrijd voor brandweerkorpsen in Maasmechelen, over het koninklijk bezoek aan de militairen te Koksijde, over de nachtelijke wachtbeurten die de boeren van Geluvelde met enkele sympatisanten tegen veediefstal organiseren. Veediefstal? Wachtbeurten? Boeren en sympatisanten? De organisator van die zelfhulp kwam het in enkele woorden toelichten. Toen hij, close-up in beeld, mijn richting uitkeek, deed een warme zinding van binnen mijn aandacht veren. Zoals een klok in de verte de oren doet spitsen, een mug op het water de ogen doet sperren. Geluvelde? Leper of omliggende? Ik zat er perpleks bij, hoorde niet meer wat hij zegde, mobiliseerde alles wat ik aan verre beelden kon oproepen, doch dat hoefde al snel niet meer want zijn naam werd er voluit aan toegevoegd. En dan moest ik het geloven. Ik wou hem bij de arm nemen en hem in de zetel leiden die vlak naast het kastje voor hem klaar stond, hij zei iets van een wolf tussen de schapen, begreep niet eens dat ik hem wilde onderbreken, keek dan weer de andere richting uit, liet me met mijn vragen zitten, en nochtans, ik wilde het vragen, ik wilde het weten, uit zijn eigen mond wou ik het horen, ik wou hem uit dat kastje halen, een glas voor hem inschenken en hem dan vragen, vragen, vragen... of hij zich dat groot verbond van eertijds kon herinneren. Zou hij?

Lieven Vandekerckhove

Familieberichten

GEBOORTEN

Pieter, zoontje van Heer en Mevrouw Frank en Ann Vancraeyveld - Van Haesebroeck, Kortrijk, 1 december 1983, Mellestraat 159, 8710 Heule.

Peter, zoontje van Heer en Mevrouw Glenn en Katrijn Dhooghe - Compernelle, Leuven, 5 december 1983, Leeuwerikenstraat 47/92, 3030 Heverlee.

Eduard, zoontje van Heer en Mevrouw Jan en Joke Bouten - Wieme, Brugge, 29 december 1983, Torhoutsesteenweg 81, 8200 Brugge.

Tuur, zoontje van Heer en Mevrouw Robrecht en Hilde Vanhuysse - Blomme, Roeselare, 4 februari 1984, Zuidstraat 20, 8698 Zonnebeke - Passendale.

Tine, dochtertje van Heer en Mevrouw Geert en Rosane Vanhuysse - Vlaeminck, Roeselare, 17 februari 1984, Millesteenstraat 28, 8658 Moorslede - Dadizele.

Barbara, dochtertje van Heer en Mevrouw Herman en Susan Gheysen - Tack, Gent, 18 februari 1984, Nonnemeersstraat 16, 9000 Gent.

Liesbeth, dochtertje van Heer en Mevrouw Johan en Anita Devriendt - Lintermans, Lier, 23 februari 1984, Mechelsesteenweg 28, 3100 Heist op den Berg.

Stefanie, dochtertje van Heer en Mevrouw Luc en Daisy Vanden Berghe-Verstraete, Oostende, 25 februari 1984, Westendelaan 301, 8440 Westende - Dorp.

Caroline, dochtertje van Heer en Mevrouw Jean - Marie en Edith De Meester - Victor, Roeselare, 1 maart 1984, Koning Albert I laan 73, 8800 Roeselare.

Laurens, zoontje van Heer en Mevrouw Rob en Catherine Kindt - Callu, Kortrijk, 7 maart 1984, Izegemstraat 90, 8770 Ingelmunster.

Maarten, zoontje van Heer en Mevrouw Piet en Els Schockaert - Maes, Gent, 19 maart 1984, Zuidstraat 52, 8800 Roeselare.

Veerle, dochtertje van Heer en Mevrouw Ivo en Christine Demeulenaere - Dewitte, Antwerpen, 22 maart 1984, Asemstraat 22/6, 2050 Antwerpen.

Helène, dochtertje van Heer en Mevrouw Xavier Biebuyck, Kortrijk, 28 maart 1984, Burg. Pyckestraat 26, 8500 Kortrijk.

Willem, zoontje van Heer en Mevrouw Eric De Visschere - Blomme, 6 april 1984, Nieuwstraat 9, 8050 Wingene.

Joost, zoontje van Heer en Mevrouw Jef en Kristin Vercruyssen - Vanden Bosch, Leuven, 28 april 1984, Broekstraat 14, 3200 Kessel - Lo.

Thomas, zoontje van Heer en Mevrouw Ignace en Hilde Billiet - Laga, Leuven, 29 april 1984, Dorpsstraat 31a, 3009 Winksele.

HUWELIJKEN

Heer en Mevrouw Marc en Trui De Cuyper - Verfallie, Roeselare 3 maart 1984, West-Gistelhof 6, 8000 Brugge.

Heer en Mevrouw Geert en Christine Devarrewaere - De Cat, Ieper 23 maart 1984, Lijnwaadstraat 1, 8900 Ieper.

Heer en Mevrouw Ludo en Lieve Filez - Dedeyne, Roeselare 24 maart 1984.

Heer en Mevrouw Marc en Caroline Werbrouck - Vanderstraeten, Wervik 28 april 1984, Noordlaan 21/45, 8800 Roeselare.

Heer en Mevrouw Alex en Marleen Hanoulle - Titeca, Ieper 5 mei 1984, Batavia-
laan 30, 8800 Roeselare.

Heer en Mevrouw Steven en Sabine Caes - Haeck, Zelzate, 26 mei 1984, Noord-
straat 100, 8800 Roeselare.

Heer en Mevrouw Hans en Jo Devisscher - Volckaert, Merelbeke 26 mei 1984,
Dukkeldamstraat 5, 9000 Gent.

STERFGEVALLEN

Mevrouw Augusta Van Maele - Logghe, geboren te Aartrijke op 28 juni 1890 en
overleden te Roeselare op 14 november 1983.

Heer Oscar Kimpe - Dejonckheere geboren te Lichtervelde op 18 augustus 1893
en overleden te Langemark op 22 november 1983.

Heer Julius Dejonckheere - Vansteenkiste geboren te Rumbeke op 26 juli 1904
en overleden te Passendale 26 november 1983.

Eerwaarde Pater Franz Vandenbergh, geboren te Klerken op 18 mei 1927 en
overleden te Antwerpen op 28 november 1983.

Mevrouw Sylvia Verstraete - Devriendt, geboren te Rumbeke op 4 oktober 1899
en overleden te Roeselare op 4 december 1983.

Heer Hilaire Van Maele - Slabinck - Clément, geboren te Sint-Michiels op 17
maart 1923 en overleden te Brugge op 8 december 1983.

Mevrouw Maria Hoorne - Pattyn, geboren te Langemark op 12 maart 1896 en over-
leden te Rumbeke op 12 december 1983.

Mevrouw Elza Desnoux - Deleu, geboren te Hoogdelede op 18 mei 1913 en over-
leden te Staden op 15 december 1983.

Heer Daniel Verhelst - Rebry, geboren te Ardoois op 26 december 1906 en over-
leden te Ardoois op 20 december 1983.

Mevrouw Elisabeth Vanhecke - Muylaert, geboren te Roeselare op 28 mei 1913
en overleden te Brugge op 21 december 1983.

Heer Juliaan Dubois - Verduyck, geboren te Roeselare op 25 juli 1900 en
overleden te Roeselare op 23 december 1983.

Mevrouw Margaretha Tyberghien - Marreel, geboren te Pittem op 31 december
1903 en overleden te Roeselare op 26 december 1983.

Heer René Vermander - Vandebussche, geboren te Beveren - Roeselare op 16
april 1927 en overleden te Roeselare op 29 december 1983.

Mevrouw Maria Van Hevel - Hannon, geboren te Moere op 12 mei 1911 en over-
leden te Roeselare op 7 januari 1984.

Zeer Eerwaarde Heer Marcel Vermeulen, geboren te Hoogdelede op 15 mei 1909 en
overleden te Roeselare op 12 januari 1984.

Heer Pamphilus Gardin - Gyslinck - Corneillie, geboren te Lichtervelde op 29 maart
1903 en overleden te Roeselare op 12 januari 1984.

Heer Michel Ghesquière - Gyslinck, geboren te Gibercourt (F) op 2 februari 1910
en overleden te Roeselare op 15 januari 1984.

Heer Adiel Lootens - Van Maele, geboren te Houtave op 15 februari 1917 en over-
leden te Roeselare op 21 januari 1984.

Heer Jozef Seynhaeve, geboren te Emelgem op 2 januari 1945 en overleden te
Oostende op 5 februari 1984.

De Heer Jules Wallays - Verstraete, geboren te Rumbekke op 3 mei 1897 en overleden te Roeselare op 18 februari 1984.

Mevrouw Adeline Desmet - Gheysen, geboren te Menen op 7 augustus 1897 en overleden te Roeselare op 18 februari 1984.

Eerwaarde Zuster Palmyre Vandeghinste, geboren te Gullegem op 15 februari 1896 en overleden te Rijsel op 20 februari 1984.

Heer Amaat Vyncke, overleden op 27 februari 1984.

Heer Daniël Deneut - Dewanckel, geboren te Wervik op 19 februari 1906 en overleden te Roeselare op 1 maart 1984.

Heer Frans Verstraete - Baert, geboren te Zwevezele op 14 juli 1900 en overleden te Roeselare op 14 maart 1984.

Mevrouw Germana Carette - Vande Walle, geboren te Staden op 24 maart 1899 en overleden te Poelkapelle op 16 maart 1984.

Heer Jules Witdouck - Bruneel, geboren te Rumbekke op 11 februari 1890 en overleden te Roeselare op 18 maart 1984.

Mevrouw Elza Monbaliu - Huys, geboren te Hoeke op 4 oktober 1911 en overleden te Brugge op 19 maart 1984.

Eerwaarde Pater Cyriel Declercq (Pater Pacificus, Trappist) geboren te Izegem 11 november 1903 en overleden te Westvleteren op 26 maart 1984.

Heer Roland Vanassche - Vankeirsbilck, geboren te Hulste op 11 juni 1934 en overleden te Gent op 28 maart 1984.

Heer Jeroom Dely - Lietaert, geboren te Lichtervelde op 10 maart 1893 en overleden te Kortemark op 4 april 1984.

Mevrouw Clara Carron - Maes, geboren te Kerkhove op 21 december 1899 en overleden te Reningelst op 5 april 1984.

Mevrouw Rachel Coucke - Grijspeerd, geboren te Roeselare op 3 januari 1902 en overleden te Roeselare op 5 april 1984.

Heer René Ostyn - De Coninck, geboren te Langemark op 14 december 1895 en overleden te Tielt op 8 april 1984.

Mevrouw Jenny Cappelle - Coghe, geboren te Westrozebeke op 18 januari 1951 en overleden te Staden op 11 maart 1984.

Heer Robert Breemersch - Deriviere, geboren te Roeselare op 28 oktober 1898 en overleden te Roeselare op 12 april 1984.

Heer René Vandenbruaene - Verlinde, geboren te Beernem op 4 februari 1903 en overleden te Roeselare op 14 april 1984.

Heer Georges Moyaert - Hoornaert, geboren te Lendeledde op 15 augustus 1917 en overleden te Roeselare op 16 april 1984.

Mevrouw Suzanne Parmentier - Deltour, geboren te Oostende op 2 februari 1902 en overleden te Roeselare op 21 april 1984.

Heer Karel Gryffroy - Kindt, geboren te Roeselare op 27 maart 1931 en overleden te Roeselare op 22 april 1984.

Heer Etienne Vandendriessche - Verfallie geboren te Westrozebeke op 9 februari 1927 en overleden te Vera (E) op 26 april 1984.

Heer Franz Lannoo - Courtens, geboren te Merkem - Houthulst op 9 juni 1933 en overleden te Merkem op 28 april 1984.